

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HZ. MERYEM İLE İLGİLİ RİVAYETLERİN
İNCELENMESİ

Meryem İNAN

Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir PALABIYIK

İZMİR - 2019

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Hz. Meryem İle İlgili Rivayetlerin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

....../....../.....

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Hz. Meryem İle İlgili Rivayetlerin İncelenmesi
Meryem İNAN

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı
Temel İslam Bilimleri Programı

Hz. Meryem, İslam âleminde olduğu kadar Hristiyan ve Yahudiler için de önemli bir figürdür. Ona verilen önem Hz. İsa'nın annesi olmasından, Allah tarafından seçilmesinden ve âlemlerdeki kadınlara üstün kılınmasından kaynaklanmaktadır. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem tarafından da hadislerde övülmüş; kemâle ermesinden, âlemlerdeki kadınlara üstün kılınışından, kadınların en hayırlısı oluşundan bahsedilmiştir. Çalışmamızda Hz. Meryem'in hayatına kısaca değindikten sonra hakkındaki hadisleri vermeye çalıştık. Çalışmamızın temelini onunla ilgili söylenen hadisler oluşturmuştur. Bu bağlamda Hz. Meryem'in hayatından, mabed günlerinden, Hz. İsa'ya hamile kalmasından, doğumdan sonra yaşananlardan, hem İslam hem de Hristiyan literatüründeki öneminden kısaca bahsedip özelde Kütüb-i Sitte'dekiler olmak üzere Hz. Meryem'in Cennet'te Hz. Muhammed ile nikâhlanacağını bildiren hadis gibi dikkatimizi çeken hadisleri vermeye çalıştık.

Hristiyan kutsal metinlerine göre Meryem, İsa'yı doğurduğu için hürmete layık olarak görülmüştür. Erkek egemenliğinin hâkim olduğu Yahudi literatüründe de kendini dine adayan ilk kadın olarak görülmüştür. Yahudi kültüründeki Meryem'in yeri onların Hz. İsa ile ilgili görüşlerinden kaynaklanmaktadır. Onlara göre İsa, Galileli dindar ve zâhid bir Yahudidir; ancak o yeni bir şey getirmemiştir; onun getirdikleri Tevrat'ta bulunan şeylerin tekrarıdır.

Anahtar Kelimler: Hz. Meryem, Hadis, Yahudilik, Hristiyanlık, İslam

ABSTRACT
Master's Thesis
Hz. Mary Analysis of the transplant about
Meryem İNAN

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of Basic Islamic Sciences
Basic Islamic SciencesProgram

The importance given to Mary is due to the fact that she was the mother of Jesus, that she was chosen by God, and she was superior to all the other women. Our prophet mentions about her reaching perfection and her being the most superior and most auspicious of all the women in his hadiths. After briefly mentioning who Mary was, we are now going to try give the hadith mentioning about her. The basis of our study is all the hadith collection about her life. In this context, upon concisely talking about Mary's life, her days of prayer, her conception to Jesus Christ, what happened after the birth and her importance in both Islamic and Christian literatures, we have tried to give the readers the hadith particularly from the most famous hadith collection in the Islamic world known as " Kutub-ı Sitte " hadith where Mary will marry Muhammad in heaven that caught our attention.

Mary was deemed worthy of reverence for giving birth to Jesus. In the Jewish literature, dominated by male domination, he appeared as the first woman to devote himself to religion. The importance of Mary in the Jewish tradition stems from her views on Jesus Christ. According to them he is a devout Jew from Galilee and he did not bring anything new. What he brought is already in the Torah itself.

Keywords: Mary, Hadiths, Judaism, Christian, Islam.

HZ. MERYEM İLE İLGİLİ RİVAYETLERİN İNCELENMESİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix

GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HZ. MERYEM

1.1. HZ. MERYEM'İN HAYATI	3
1.1.1. Mabel Günleri	5
1.1.2. Hz. İsa'nın Müjdelmesi	7
1.1.3. Hz. İsa'nın Doğumu ve Sonrasında Yaşananlar	8
1.2. HZ. MERYEM'İN İSLAM VE HIRİSTİYAN LİTERATÜRÜNDE YERİ	10
1.3. HZ. MERYEM'İN VEFATI VE KABRİ	12
1.4. TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜNDE MERYEM İMAJİ	13

İKİNCİ BÖLÜM

HZ. MERYEM İLE İLGİLİ HADİSLER

2.1. İMAM BUHARİ'NİN SAHİH'İNDE GEÇEN HADİSLER	16
2.2. İMAM MÜSLİM'İN SAHİH'İNDE GEÇEN HADİSLER	22
2.3. İBNİ MÂCE'NİN SÜNEN'İNDE GEÇEN HADİSLER	28
2.4. TİRMİZİ'NİN SÜNEN'İNDE GEÇEN HADİSLER	30
2.5. NESÂİ'NİN SÜNEN'İNDE GEÇEN HADİSLER	34

2.6. AHMED BİN HANBEL'İN MÜSNED'İNDE GEÇEN HADİSLER	47
2.7. HEYSEMİ, MECMEU'Z-ZEVÂİD'DE GEÇEN HADİSLER	61
2.6.1. Rivâyetlerin Kütüb-İ Sitte'deki Bölümlere Dağılımı	67
SONUÇ	69
KAYNAKÇA	71

KISALTMALAR

bkz	Bakınız
c.	Cilt
çev	Çeviren
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Aralığı
a.s.	Aleyhisselâm
s.a.v	Sallallahu Aleyhi Ve Sellem
Y.l.t	Yüksek Lisans Tezi
Thk.	Tahkik eden
r.a	Radıyallahu anhu
h.	Hicri

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Konu Dağılımı- Hadis 1	s. 65
Şekil 2: Konu Dağılımı- Hadis 2	s. 65
Şekil 3: Konu Dağılımı- Hadis 3	s. 65
Şekil 4: Konu Dağılımı- Hadis 4	s. 65
Şekil 5: Konu Dağılımı- Hadis 5	s. 66
Şekil 6: Konu Dağılımı- Hadis 6	s. 66
Şekil 7: Konu Dağılımı- Hadis 7	s. 66
Şekil 8: Konu Dağılımı- Hadis 8	s. 66

GİRİŞ

Meryem, sadece Hristiyanlıkta değil Yahudilik ve İslam dininde de önemli bir şahsiyet olarak görülmüş, ismi şehirlerde ve çocuklarda yaşatılmıştır. Onun adıyla kurulan şehirlere örnek olarak Santa Maria, Virginia, Mary Land verilebilir.¹ Hristiyanlarda Mary isimli kız çocuklarına rastlanılmış, onu örnek alan rahip ve rahibeler olmuştur. Müslüman kız çocuklarına da Meryem ismi verilmiş, Selçukta Meryemana evi diye bilinen mekân uğrak yeri haline gelmiş insanlar tarafından ziyaret edilmiş, burada Hz. Meryem'e adakta bulunulmuş ve ondan yardım istenilmiştir. Allah dostu olarak görülmüş, hatta ahlâkı kendisine benzetilen Râbia'tü'l-Adeviyye'ye de ikinci Meryem denilmiştir.² Hristiyanlarda ise tanrı doğuran olarak görülmüş, özellikle Katolikler nazarında teslis inancının dördüncü ögesi olarak kabul edilmiştir. Üç semâvî dinde de ehemmiyetli bir yere sahip olan Meryem'i araştırma amacımızda onunla alakalı hadislere yer vermektir.

Tezimiz iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Hz. Meryem'in hayatına, ikinci bölümde ise onunla ilgili rivâyet edilmiş hadislere yer verdik. Tezimizdeki hadîsler Kütüb-i Sitte ile sınırlı olsa da Ahmed bin Hanbel'in Müsned'indeki ve Heysemînin Mecmeu'z-Zevâid'indeki dikkatimizi çeken hadislere -her ne kadar zayıf olsa da- de Hz. Meryem ile ilgili rivâyet edilen bu hadîslerin varlığından haberdâr olunabilmesi maksadıyla yer verdik. Hadisler ön planda olduğu için hayatı ile ilgili kısma çok az yer verdik. İkinci bölümde de kaynaklardan derlediğimiz hadislere yer verip hadisi rivâyet eden râviler hakkında kısa bilgilere yer verdik. Râviler hakkındaki bilgileri “Cevâmiu'l-Kelîm” adlı programdan aldık. Araştırmamız sonucunda elde ettiğimiz hadislerin birbirinin tekrarı niteliğinde olduğunu görmüş olduk.

Hz. Meryem ile alâkalı rivâyet edilen Hz. Muhammed'in Cennette onunla evleneceğinin bildirildiği hadis³ en çok dikkatimizi çeken hadislerden biri olmuştur. Bu hadis zayıf görülmüş, Cennet-Cehennem gibi âhiret hallerini anlatan konularda zayıf bir hadis ile amel edilemeyeceği belirtilmiştir. Heysemi'nin kitabında neden bu

¹ Süleyman Sayar, “ Prof. Dr. Günay Tümer'e Göre Hristiyanlık Ve İslâm'da Hz. Meryem” Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1998/7, c.7, s. 401

² Ali İhsan Yitik, **Hiz. Meryem ve Efes**, Tibyan Yayıncılık, İzmir, 2001, s. 3.

³ Heysemi, Mecmeu'z-Zevâid, Meryem ve Âsiye'nin fazlı, c. 9, s. 349

hadise yer verdiğine dair bir bilgimiz yoktur. Hadisler genellikle onun kemâle ermesi, ümmetinin kadınlarına üstün oluşunu bildirmektedir. Tezimizin bu alanda çalışacaklara kaynak niteliği taşımasını temenni ediyoruz.

Peygamber annesi ve Kur'an'da ismiyle zikredilen tek kadın olma şerefine nail olan Hz. Meryem ile ilgili hadisleri tesbit etmektir. O, zühd ve takvâya sahip, aynı zamanda iffet abidesi olmuştur. Şimdiye kadar farklı alanlarda Hz. Meryem ile alakalı tezler yapılmış olmasına rağmen hadis alanında yapılmış bir çalışma olmaması bizi Hz. Meryem'i araştırmaya ve onunla alakalı rivâyet edilen hadisleri derlemeye sevketmiştir. Amacımız hadis alanında derli toplu bir çalışma hazırlayabilmektir.

Çalışmamızın temelini hadisler teşkil ettiği için öncelikle Kütüb-i Sitte'deki hadis kitaplarından daha sonra da Hz. Meryem ile alakalı dikkatimizi çeken hadislere kitaplarında yer veren Ahmed bin Hanbel ve Heysemî'nin kitabından faydalandık. Yöntemimiz, hadisleri derleyip, râvîleri hakkında kısa bilgilere yer vermek şeklinde olmuştur. İki bölüm halinde oluşturduğumuz tezimizin ilk bölümünde Hz. Meryem'in hayatı konu edinirken ikinci bölümde hadislere yer verdik. Aynı zamanda ikinci bölüm tezimizin temelini de oluşturan bölüm olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

HZ. MERYEM

1.1. HZ. MERYEM'İN HAYATI

Kur'an'da 12 farklı surede toplamda 34 defa kendisinden bahsedilen Hz. Meryem -aynı zamanda adıyla zikredilen tek kadın- İmran ailesine mensuptur. Annesi ona Meryem adını vermiştir bu adı vermesinin sebebi de onun Allah'a ibadet eden abid kadın anlamına gelmesinden kaynaklanmaktadır.⁴ Allah'ı Teâlâ yüce Kuran'da İmran ailesini seçkin kıldığını ifade etmiştir.⁵ Kaynaklarda ise iki farklı İmran'dan bahsedilmiştir.⁶ Birincisi Hz. Musa ve Hz. Harun'un babası olan İmran'dır. Bu İmran'ın da Meryem adında bir kızı olduğu, bu kızın da Hz. Musa ve Hz. Harun'un kız kardeşi olduğu rivayet edilmiştir. İkincisine gelince Hz. Meryem'in babası olan İmran b. Metan'dır. Kur'an'ın ikinci suresine adını veren Âl-i İmrân'ın kuvvetle muhtemel ikinci İmran olduğu söylenebilir. Nitekim suredeki âyetlerin siyakından da böyle olduğu anlaşılmıştır. Fakat her iki İmrân soyuna ait olduğunu söylemek de yanlış olmaz. Bu iki İmrân arasında bin sekiz yüz sene geçtiği de söylenmiştir.⁷ Babası İmran b. Metan, o doğmadan önce vefat etmiştir.⁸ Meryem, çevresinin en asil ailesine, Davut sülâlesine bağlıydı.⁹

Hız. İsa'nın nenesi yani Hız. Meryem'in Annesi'nin adı Kur'an-ı Kerim'de zikredilmez. Onun adı İslâmî kaynaklarda Hanne, Hristiyan kaynaklarda Anna diye geçer.¹⁰ Hız. Meryem'in annesinin adı Hanne binti Fâzukadır. Hanne'nin kızkardeşi İyşâ ise Hız. Zekeriyâ'nın karısı yani Hız. Yahya'nın annesidir. Nitekim Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifte "Yahya ile İsa teyze oğullarıdır"¹¹ buyurmuştur. Hadisin metni şu şekildedir;

⁴ Fahreddin Razi, *Mefâtîhu'l- Gayb, Tefsir-i Kebir*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1989, c.6, s. 277.

⁵ Âl-i İmrân, 3/33.

⁶ Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, Azim Dağıtım, İstanbul, c.2, s.335.

⁷ Yazır, s.336.

⁸ İbn Cerir et- Taberi, *Câmiu'l Beyân fi Tefsir'il- Kur'an*, Hisar Yayınevi, İstanbul, 1996, c. 2, s.246.

⁹ Günay Tümer, *Hristiyanlıkta ve İslâm'da Hız. Meryem*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1997, s.67.

¹⁰ Hayreddin Karaman, *Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006, c.1, s.547

¹¹ Müslim, İman, 259; Nesai, Salat.1.

" أُسْرِيَ بِهِ ثُمَّ صَعِدَ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ: مَنْ هَذَا، قَالَ جِبْرِيلُ: قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ، قَالَ: مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ، قَالَ: نَعَمْ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا خَالَةٍ، قَالَ: هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلِّمَ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ، قَالَا: مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ " ¹²

Bize Katâde, Enes İbn Mâlik'ten; o da Mâlik ibn Sa'saa'dan haber verdi ki, onlara da Peygamber (s.a.v) göklere yürütüldüğü geceden şöyle haber etmiştir: "...Sonra yükseldi, ikinci semâya varınca oranın kapısının açılmasını istedi. –Kimdir o? Denildi. –Cibril'dir, dedi. Beraberindeki kimdir? Denildi. –Muhammed'dir, diye cevap verdi. –O'na vahiy ve mî'râc gönderildi mi? Denildi. Cibril: -Evet gönderildi, dedi. Yükseltmekten ayrılıp da ikinci semâya vardığımda, orada Yahya ve İsâ Peygamberle karşılaştım. Yahya ile İsâ teyze oğullarıdır. Cibril bana: -Bu gördüklerin Yahya ile İsâ'dır; bunlara selâm ver! Dedi. Ben de onlara selâm verdim. Onlar da selâmımı mükâbele ettiler. Sonra: -Merhaba hayırlı kardeş ve sâlih Peygamber! Dediler.

Zekeriya ve eşi'nin yaşı doksanı geçmişti. İsrailoğullarını doğru yola iletecek bir evladının olmaması Hz. Zekeriya'yı çok endişelendiriyordu. Hanımının kısır oluşu da bu endişesini artırmıştı. ¹³ Yaşı ilerleyen Hanne ve eşi İmran'ın da çocukları olmuyordu. Birgün bir ağacın gölgesinde otururken bir kuşun yavrusunun ağzına yiyecek boşalttığını görünce çocuk sahibi olmayı arzuladığı kaynaklarda anlatılır. ¹⁴ Hanne bir çocuğu olursa Onu Beyt-i Makdis'in (Mescid-i Aksa) hizmetine adamıştı. Nitekim o zamanlar erkek çocuklarını Beyt-i Makdis'in hizmetine adamak adettendi. Mabede adanan çocuktan da dünyevi hiçbir fayda beklenmez, Allah'a kulluk etmekle meşgul olurdu. ¹⁵ Buluş çağına geldiğinde de ister mabedde kalır hizmet eder, isterse çıkıp istediği yere gidebilirdi. ¹⁶ Hanne Allah'a şöyle niyazda bulunmuştu; "Rabbim karnımdakini azatlı bir kul olarak sırf sana adadım. Adağımı kabul buyur. Şüphesiz (niyazımı) hakkıyla işiten ve (niyetimi) bilen sensin ¹⁷." Kız evladı olunca annesi O'na Meryem adını vermiştir. Babası Hz. Meryem doğmadan vefat edince bakımını

¹² Buhari, Ehadisü'l-Enbiya, 43.

¹³ Afif Abdulfettah Tabbâra, **Kur'ân'da Peygamberler ve Peygamberimiz**, İstanbul, 1998, s. 386.

¹⁴ Ali İbnü'l Esîr, **el Kamil fi't-Târîh Tercümesi**, çev. Abdullah Köşe, Bahar Yayınları, İstanbul, 1989, s.286.

¹⁵ Taberi, s.247.

¹⁶ İbnü'l Esîr, s.286.

¹⁷ Âl-i İmrân, 3/35.

kimin üstleneceği söz konusu olmuş ve kur'a çekilmiştir¹⁸.Hz. Meryem'in bakımının bu denli önemli olmasının sebebi tefsirlerde kısaca şöyle açıklanmıştır; Meryem'in vefat etmiş olan babası İmrân'ın kıdemli ve saygı duyulan bir din adamı olması ya da dinî kitaplarda Hz. Meryem ve Hz. İsrâ'nın geleceğini bildiren ifadelerden Meryem'in üstleneceği misyonu keşfetmiş olmalarıdır. Kuranın çekiliş şekli, dinî metinleri yazdıkları kalemlerini veya bastonlarını suya atmaları ve suyun akış yönünün tersine giden kalem veya baston sahibinin kazanmış sayılması yahut isimler yazılı okların suya atılması ve kimin oku su yüzüne önce çıkarsa onun kazanmış kabul edilmesidir.¹⁹

İbnu Abbâs (r.a), “Meryem’i hangisi himayesine alacak diye (kura çekmek üzere) kalemlerini atarken sen yanlarında değildin” âyetiyle²⁰ ilgili olarak şöyle buyurmuştur. “Kur’a çekmek üzere kalemlerini (suya) attılar. Kalemler akıntıyla beraber gitti. Sâdece Zekeriya’nın kalemi suyun üstüne çıktı²¹.” hadisten de anlaşılacağı üzere kur’a neticesinde Hz. Meryem’in bakımını teyzesinin kocası olan Zekeriyyâ üstlenmiştir.

1.1.1. Mabed Günleri

Hz. Zekeriyyâ’nın himayesine verildikten sonra Hz. Meryem için artık mabed günleri başlamıştır. Kudüs’te bulunan Mabed’e geldiğinde üç yaşlarında olduğu bildirilir.²² “Hz. Meryem bundan sonra gece gündüz Allah’ı zikirle meşgul olan bâkirelerle beraber mabette yaşamıştır. Hz. Meryem bir mabet hizmetçisi olmuştur.”²³ Zekeriyyâ (a.s) Hz. Meryem’in bulunduğu mihrab²⁴’a her gelişinde orada yeni bir yiyecek bulurdu.

¹⁸ Âl-i İmrân, 3/44.

¹⁹ Fahreddin Razi, **Mefâtîhu’l- Gayb, Tefsir-i Kebir**, Akçağ Yayınları, Ankara, 1989, c.6, s. 279.

²⁰ Âl-i İmrân, 3/44.

²¹ Buhari, Şehâdet, 30.

²² Tümer, s. 71.

²³ Ümmühan Güler, **İncil Ve Kuranda Hz. Meryem’in Doğumu Ve Hamileliği Süreci**, Y.l.t. , İzmir, 2018, s. 44.

²⁴ Hz. Zekeriyyâ’nın mâbedde girip çıktığı ve orada namaz kıldığı, dualarını yaptığı özel mekân. (Bkz. Tuğba Erzincan, “**Mihrap**”, İslam Ansiklopedisi, Ankara, DİA, 2005, c.30, s.30; Hayreddin Karaman, **Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006, c.3, s.591).

Bunların nereden geldiğini sorduğunda ise Allah katından olduğu cevabını alırdı²⁵. Üstelik bu Allah'ın Hz. Meryem'e tek ikramı değildir. Hz. İsa'ya hamile olduğu vakit de O'nu taze ve olgun hurma ile nimetlendirmiştir²⁶. Hz. Meryem ilahi lütuflara da mazhar kılınmıştır. Nitekim Ali İmrân sûresi 42. ayette şöyle buyurulmuştur;

“وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ”

“ Melekler şöyle demişti: "Ey Meryem! Allah seni seçti, seni tertemiz kıldı ve seni âlemlerdeki kadınlara üstün eyledi.” ayetin tefsirinde şu ifadeye yer verilmiştir; 33. âyette peygamberler hakkında kullanılmış olan “süzüp çıkarma, seçkin kılma” anlamına gelen “ıstafâ” fiilinin burada Hz. Meryem hakkında kullanılmış olmasından, onun özel ve önemli bir görev için seçildiği ve bu sebeple ilâhî lutuflara mazhar kılındığı da anlaşılmaktadır.²⁷ “Allah'ın Meryem'i temizlemesi belki de Meryem'e temizlenmesi için ortam hazırlamasıdır. Çünkü O, annesinin adağı olan Meryem'i kabul etmiştir. Onun babasız bir çocuk doğurmaya ve bir peygamber annesi olmaya hazırlanması için ona mabette ibadet etme olanağı sağlamıştır. Mabette kalıp ibadet etmesi, onun manevi anlamda temizlenmesi ve mâsivâdan arınmasıdır. O, adandığı için seçilmiş ve aynı zamanda seçildiği için de kendini kulluğa adanmıştır.”²⁸ Ayrıca bu âyette Hz. Meryem'in âlemlerdeki kadınlara üstün kılındığı da bildirilmiştir. Bu ifadeyi bütün kadınlara üstün kılındığı şeklinde anlayan, Meleklerle konuşturulmasından hareketle de onun “resul” olmamakla beraber “nebî” (yeni bir dini ve ilâhî kitabı tebliğle görevli olmayan peygamber) olduğu sonucuna ulaşan müfessirler de vardır.²⁹ Bazı müfessirler ise, âyetteki bu ifadeyi “Kendi zamanının kadınlarına üstün kılındı” şeklinde yorumlamışlardır. Son dönem tesirlerde ise bu konuyla alakalı şu ifadeye yer verilmiştir; Bu âyeti yorumlarken, Hz. Meryem'le hadislerde anılan hanımlar arasında mutlak bir karşılaştırma yapmak yerine, ona insanlık tarihinde benzeri olmayan bir görev yüklenmiş olduğuna (babasız dünyaya gelen Hz. İsa'ya anne oluşuna) dikkat çekildiğini ön plana çıkarmak daha uygundur.³⁰

²⁵ Âl-i İmrân, 3/37.

²⁶ Meryem, 19/25.

²⁷ Karaman, ss.558-559.

²⁸ Hatice Avcı, **Kur'an'dan İffet Örnekleri: Hz. Meryem ve Hz. Yusuf**, Y.l.t. , Elazığ, 2012, s. 34.

²⁹ Karaman, s.560.

³⁰ Karaman, s.560.

1.1.2. Hz. İsa'nın Müjdelenmesi

”إِذْ قَالَتِ الْمَلَكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ الْمُقَرَّبِينَ“

“Melekler demişti ki: "Ey Meryem! Allah seni kendisinden bir kelime ile müjdeliyor. Adı Meryem oğlu İsa Mesîh'tir, dünyada da âhirette de itibarlı ve (Allah'a) yakın kılınanlardandır.”³¹ Ayette Hz. Meryem'e bir oğlu olacağı ve adını İsa koyacağı ve bu oğul'un Allah'ın kelimesi olduğu müjdesi verilmiştir. Hz.İsa'nın hem beşikte hem de yetişkin iken insanlarla konuşacağı ve salih kimselerden olacağı da müjdelenmiştir.³² Ayrıca onun İsrâiloğulları'na elçi kılınacağı da bildirilmiştir.³³ Hz.Meryem'in bu müjde karşısında hayrete düşüp şaşırıldığını Âl-i İmrân sûresi 47. âyetten anlıyoruz;

Dedi ki: “Rabbim! Bana bir erkek eli değmediği halde nasıl çocuğum olur?” Allah buyurdu;

İşte öyle, Allah dilediğini yaratır, bir işin olmasını istedi mi ona sadece ‘ol!’ der, o da olur.” Âyette Hz. Meryem'in “...benim çocuğum nasıl olur?” şeklindeki sorusuna bir taraftan vicdanen kendisinden emin olduğunu gösteren bir hayret ifadesi, diğer taraftan böyle bir doğum sebebiyle mâruz kalacağı ithamlara işaretle söylenmiş bir çaresizlik ve Allah'tan yardım dileme ifadesi olarak düşünmek mümkündür şeklinde yorum yapılmıştır.³⁴

İncil'de İsa (a.s) müjdelenmeden önce Meryem'in Davûd'un soyundan Yusuf adındaki adamla nişanlı olduğu ve onunla oturmadığı, Meryem'e Hz. İsa'yı müjdelemek üzere bir melek geldiği, bu meleğin Cebrâil olduğu, Meryem'in bâkire iken bu doğumun nasıl olacağı sorusu üzerine Meleğin bunun Rûhu'l-Kudüs vasıtasıyla olacağını bildirdiği yazılıdır.³⁵ “Ayrıca İnciller arasında Meryem hakkında ilk bilgiyi veren Luka olmasından dolayı bu ilk haberlerden hareketle de Meryem'in Nâsıra'da yaşamakta olduğunu öğreniyoruz.”³⁶ Daha sonra “Meryem

³¹ Âl-i İmrân, 3/45.

³² Âl-i İmrân, 3/46.

³³ Âl-i İmrân, 3/49.

³⁴ Karaman, s. 576.

³⁵ Luka, 1: 26-38.

³⁶ Tümer, ss. 68-70.

melekten müjdeyi aldıktan sonra İsmailî bir teslimiyet içinde müjdeyi emir kabul etti; emre itaat etti, boyun eğdi, teslim oldu. Meryem de İsmail gibi bir adaktı, daha doğmadan adanan. Meryem de İsmail gibi seçilip âlemlere üstün kılınanlardandı. İkisi de sadıklardandı. Her ikisi de imtihan vakti gelince teslimiyetin timsali oldular. Meryem belki İsmail gibi “İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın” demedi ama o da bu ağır imtihanda sabrın büyüğünü gösterdi ve sabredenler müjdelenmekteydi.”³⁷

Hız. Meryem’in Hız. İsa’ya on üç yaşında iken hamile kaldığı söylendiği gibi, yirmi yaşında iken hamile kaldığı ve hamile kalmadan önce sadece iki kere hayız gördüğü de söylenmiştir. Kur’an’da bu teferruata dair, herhangi bir işaret yoktur.³⁸ Kur’an’da veya Hadis-i Şeriflerde İsa Peygamber’in hamilelik süresinin ne kadar olduğunu anlatan bir bilgi yok. Eğer Hız. Meryem’in beşer eli değmeden dünyaya getirdiği Hız. İsa’nın hamilelik süresi normalüstü bir süre olsaydı kaynaklar bunu naklederdi. Böyle bir kaynak olmadığına göre, O da diğer kadınlar gibi 9 ay 10 gün hamile kalmış olsa gerektir.³⁹

1.1.3. Hız. İsa’nın Doğumu ve Sonrasında Yaşananlar

Bundan sonra Meryem suresinde şöyle anlatılır; “Doğum sancısı onu bir hurma ağacının dibine yöneltti. Meryem, “Keşke bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim!” dedi. Aşağısından biri ona şöyle seslendi: “Tasalanma! Rabbin senin altında bir su kaynağı yaratmıştır. Şu hurma ağacını da kendine doğru silkele ki, üzerine taze olgun hurma dökülsün. Ye iç, gözün aydın olsun! İnsanlardan birini görürsen de ki: Ben, çok esirgeyici Rahmân’a adakta bulundum; artık bugün hiçbir insanla konuşmayacağım.” Âyetten de anlaşılacağı üzere Hız. İsa’nın doğumundan sonra Hız. Meryem kavminin ona “Ey Hârûn’un kız kardeşi! Baban kötü bir adam, annen de iffetsiz değildi.”⁴⁰ Diyerek onu kınadılar. “Meryem’e “Hârûn’un kız kardeşi” olarak hitap edilmesindeki maksat onu kınamak veya aşağılamaktır.”⁴¹ Hız. Meryem âyette belirtildiği üzere kavmi ile konuşmamıştır. Kavmine kucağındaki Hız. İsa’yı işaret ederek onunla konuşmalarını söyler. Hız. İsa da onlara Allah’ın kulu

³⁷ Avcı, s. 38.

³⁸ Razi, s. 316.

³⁹ İbn Kesîr, *Hadislerle Kur’an-ı Kerim Tefsîri*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1984, c.5, s. 2014.

⁴⁰ Meryem, 19/28.

⁴¹ Avcı, s. 43.

olduğunu ve durumu izah etmiştir. Yüce Allah, Hristiyanların gelecekte Hz. İsa'ya ilahlık yakıştıracaklarını bildiği için, burada ona herşeyden önce Allah'ın kulu olduğunu söyletti. Böylece Hz. İsa kendisinin bir ilâh değil bir kul ve bir peygamber olduğunu, ilâhî varlığın üç ögesinden biri olmadığını ilân etmiş oldu.⁴² Burada anılan Hârûn Hz. Mûsâ'nın kardeşi peygamber Hârûn değildir. Kimine göre Hz. Meryem'in Hârûn adında bir kardeşi vardı. Ana babası gibi o da iffetli ve sâlih bir kimse idi. Bu Yüzden işin iç yüzünü bilmeyenler, böyle birinin kız kardeşi olan Meryem'e zina etmeyi asla yakıştıramadıklarını belirtmek istemişlerdir. Hz. Peygamber'den rivayet edilen bir hadiste de, İsrâiloğulları'nda önceki peygamberlerin ve iyi kimselerin isimlerini çocuklarına ad koyma geleneği olduğu için Meryem'in kardeşine de Hârûn adı verildiğine işaret edilmiştir. Buna yakın bir yorum da, Meryem'in peygamber olan Hârûn'un soyundan gelmiş olması münasebetiyle kendisine böyle hitep edilmiş olduğudur.⁴³

Kur'an'ın dışındaki kaynaklara göre Hz. Meryem'le birlikte mabed hizmetinde bulunan Yusuf, Hz. Meryem'in hamile olduğunu görünce büyük bir şaşkınlık yaşasa da Hz. Meryem'in günah işlemeyeceğini bilmektedir. Hz. Meryem'in nişanlısına gerçeği anlatması üzerine mabeddeki bütün işleri kendisi üstlenir. Hz. Meryem ve çocuğunun başına bir şey gelmesinden endişe duyar. Doğum yaklaşıncı Hz. Meryem'in İlyâ'ya (Kudüs) 6 mil mesafedeki Beytülâhm'e gittiği ya da Yusuf'un onu Mısır'a götürdüğü de nakledilir.⁴⁴ “Meryem'in İsa'yı doğurduktan sonra, Yusuf'la aralarında normal evlilik yakınlaşmaları olduğuna ve böylece “İsa'nın kardeşleri”nin doğduğuna inananlar az değildir.”⁴⁵ Yusuf, Kral Hirodes'in İsa'yı öldürmek istediğini öğrenince Meryem ve oğlu İsa'yı da yanına alarak Mısır'a yerleşir ve 12 yıl orada kalır. Bu durum İncil'de şöyle anlatılır; “Rab'bin bir meleği Yusuf'a rüyada görünerek, “Kalk!” dedi, “Çocukla annesini al, Mısır'a kaç. Ben sana haber verinceye dek orada kal. Çünkü Hirodes öldürmek için çocuğu aratacak.” Böylece Yusuf kalktı, aynı gece çocukla annesini alıp Mısır'a doğru yola çıktı. Hirodes'in ölümüne dek orada kaldı.”⁴⁶ Müminun suresinde bildirildiği üzere Hz. Meryem ve oğlu oturmaya elverişli, suyu bulunan bir tepeye

---

⁴² Karaman, s. 598.

⁴³ Karaman, s. 597.

⁴⁴ Taberî, s. 594.

⁴⁵ Tümer, s. 109.

⁴⁶ Matta 2: 13-16.

yerleştirilmiştir. Bu yerin Mısır, Dımaşk, İlyâ, Beytü'l Makdis veya Remle olabileceği öne sürülmüştür.⁴⁷ Gerek Hıristiyan literatüründe gerek İslami kaynaklarda Hz. Meryem'in bundan sonraki hayatıyla ilgili bir bilgiye yer verilmemiştir.

1.2. HZ. MERYEM'İN İSLAM VE HIRİSTİYAN LİTERATÜRÜNDE YERİ

İslam dünyasında üstün niteliklerle donatılan, iffet sahibi, Allah'a olan bağlılığı, teslimiyeti ve yaşayışı ile Müslümanlara örnek olarak gösterilen önemli bir şahsiyettir. Kur'an'da ismiyle zikredilen tek kadın olma ve 114 sureden birisinin ismini taşıma şerefine nail olmuştur. Kur'an'ın ifadesiyle seçkin kılınan İmrân⁴⁸ ailesine mensuptur. Allah tarafından seçildiği, tertemiz ve âlemlerdeki kadınlara üstün kılındığı, Melekler tarafından kendisine haber verilmiştir.⁴⁹ Kur'anı Kerim'de dostdoğru (sıddîka) bir kadın olarak da anılmıştır.⁵⁰

Hadislerde Fir'avn'ın karısı Âsiye ile birlikte kemâle erdiği⁵¹, en hayırlı kadın olduğu⁵² bildirilmektedir. Müslümanların nazarında gerek yaşayışı gerek ahlakıyla örnek olması hasebiyle Müslüman aileler kız çocuklarına Meryem ismini vermişlerdir. Müslüman kadınlar sıkıntılı durumlarında, Allah'tan medet bekledikleri zaman Meryemalarının, kendilerine yardımcı ve şefaatçi olmasını talep eder ve Selçuk'taki Meryemana Evi olarak bilinen yere gider; burada kurban keserek ya da adakta bulunarak Hz. Meryem'den yardım diler, şefaat bekler.⁵³ O kadar çok yüceltilmiştir ki bir kısım ilim adamları Hz. Meryem'in kemâle erdiğine dair hadisi şerif'leri ve benzeri nassları delil göstererek Hz. Meryem ile Hz. Âsiye'nin Peygamber olduklarına hükmetmişlerdir. Hatta Eş'ari kadın Peygamberleri altıya çıkarmıştır: Havvâ, Sâre, Musa'nın annesi, Hâcer, Âsiye ve Meryem. Kirmâni ise kadınlardan peygamber olmadığına dair icmâ olduğunu söylemiştir.⁵⁴

---

⁴⁷ Sa'lebî, ss. 293-295.

⁴⁸ Âl-i İmran, 3/33.

⁴⁹ Âl-i İmrân, 3/42.

⁵⁰ Mâide, 5/75.

⁵¹ Buhari, Ehadisi'l-Enbiya, 46; Fedailü Ashabi'n-Nebi, 30; Et'ime, 25; Müslim, Fadâilu's Sahabe, 70; İbn Mâce, Et'ime, 14;

⁵² Müslim, Fadâilu's Sahabe, 69.

⁵³ Yitik, s.3.

⁵⁴ Haydar Hatipoğlu, *Sünen-i İbni Mâce Tercüme Ve Şerhi*, Kahraman Yayınları, 1982, c. 9, s. 36.

Hristiyanlığın gerek kutsal kitabında gerek teolojisinde önceleri Meryem'e çok az yer verilmiş ve Meryem kendi kişiliği yönünden değil oğlu İsa dolayısıyla zikredilmiştir. İnciller'de Meryem'in sadece İsa'nın doğumu sebebiyle ön planda olup daha sonra adeta unutulması da bunu göstermektedir.⁵⁵ Hristiyanlık'ta "tanrı doğuran" olarak nitelenmekte, hristiyanların ibadet hayatında önemli bir yer tutmakta, onun da Hz. İsa gibi aslî günahattan uzak olduğuna ve öldükten sonra semaya yükseldiğine inanılmaktadır.⁵⁶ Hatta onun Tanrı doğuran olma sıfatı, Efes Konsilinde "Theotokos" yani "Tanrı Doğuran", ebedi bakire bir ana olarak karara bağlanmıştır. Tanrı'nın annesi olmakla lütfâ mazhar olmuş ve incil'de Onu yüce görmenin örneğine şu şekilde yer verilmiştir: "Selam, ey Tanrı'nın lütfuna erişen kız! Rab seninledir"⁵⁷ Ayrıca İncil'de yer verilen şu ifadeler de Meryem'in onların nazarındaki yüceliğini ve ehemmiyetini göz önüne sermektedir. "Kadınlar arasında kutsanmış bulunuyorsun, rahminin ürünü de kutsanmıştır!"⁵⁸ Meryem ile ilgili mezhepler arasında görüş ayrılıkları bulunmakla beraber Katolik Hristiyanlar için "Kutsal Bakire" şeklinde bir kült haline gelmiştir. Bu inanışa göre Meryem, tüm günahkârların ve sıkıntıda olanların kendisinden şefaât bekleyeceği bir kurtarıcı konumuna yükseltilmiştir.⁵⁹ Meryem'in Hristiyanlar tarafından bu kadar önemli görülmesinin yegâne savunucuları Katolikler olmuştur.

Hz. Meryem erkek egemenliğinin hâkim olduğu Yahudi dünyada da kendini dine adayan ilk kadın olarak görülmüştür. Yahudi kültüründeki Meryem'in yeri onların Hz. İsa ile ilgili görüşlerinden kaynaklanmaktadır. Onlara göre İsa galileli dindar ve zâhid bir Yahudidir; ancak o yeni bir şey getirmemiş, onun getirdikleri Tevrat'ta bulunan şeylerin tekrarıdır.⁶⁰ İşte bu sebeplerden ötürü Hz. Meryem kutsal sayılan üç dinde de önemli bir şahsiyet olarak görülmüştür.

⁵⁵ Ömer Faruk Harman, "Meryem", İslam Ansiklopedisi, DİA, Ankara, 2004, Cilt 29, s. 239.

⁵⁶ Harman, s. 236.

⁵⁷ Luka 1:28.

⁵⁸ Luka 1:42.

⁵⁹ Saliha Gülnur Uzuner, **Katolik Mezhebine Göre İsa'nın Annesi Meryem**, Y.l.t. , Ankara, 2015, s.155.

⁶⁰ Baki Adam, **Yahudiliğin Hristiyanlığa ve İslâma bakışı**, Dinler Tarihi Araştırmaları-I, 1998, Ankara, Dinler Tarihi Derneği Yayınları/ I, s.13.

1.3. HZ. MERYEM'İN VEFATI VE KABRİ

Hız. Meryem'in nerede, kaç yıl yaşadığı, nerede öldüğü ve nereye defnedildiğı ile ilgili kaynaklarda net bir bilgi yoktur ve bu konu tartışmalıdır. Kabrinin Kudüs'te olduğunu söyleyenler yanında, Efes'tedir diyenler de vardır. (Antakya adı da geçmektedir).⁶¹ "Ancak Efes'te Meryem'e nisbet edilen bir kabir mevcut değilse de, Kudüs'te Meryem'in mezarının bulunduğu yer olarak, birisi Zeytindağı ve tapınak tepesi arasındaki Jeoshaphat (veya Kedron) Vadisinde, diğeri de Gethsemani'de olmak üzere birer klişe ileri sürölmektedir. Fakat Siyon Dağı'nda diyenler de vardır."⁶² Meryem'in Yeni, Ahid haberlerinde son görünüşü şu şekildedir;⁶³ "Resullerin işleri'de Luka, İsa'nın yeniden diriliş, sonra göğ'e yükseliş'inin hemen akabinde havariler, kaldıkları evin yukarıdakş bir odasına çıktılar ve orada onlardan başka İsa'nın anası Meryem ve kardeşleri ile birlikte gayretle duaya devam ettiler."⁶⁴ İncil'de yer verilen bilgilere göre, Çarmıh hadisesinde Hız. İsa'nın yanında bulunmuştur.⁶⁵ Bu esnada Meryem'in yanında İsa'nın Yuhanna adında bir öğrencisi olduğu ve İsa'nın söylemi üzerine ölümünden sonra onu evine aldığı yazılıdır.⁶⁶ Ancak onu en son gören kişinin Yuhanna olduğu bilgisinden hareketle o tarihte Yûsuf'un hayatta olmadığı, Meryem'in ise Yuhannâ'nın himayesinde Kudüs'te ikamet ettiği kabul edilmektedir. Ancak havârilere en çok yaşayanı ve Meryem'in vefatına şahit olabilecek yegâne kişi olmasına rağmen Yuhannâ, ne İncil'inde ne de Yeni Ahid külliyyatındaki mektuplarında Meryem'in İsa'dan sonraki hayatına dair bilgi vermektedir. Hristiyanlar arasında Meryem'in Yuhannâ ile beraber Kudüs'ü terkedip Efes'e gittiğı, orada yaşayıp öldüğü veya ömrünün kalan kısmını Kudüs'te tamamladığı şeklinde iki temel görüş vardır. Kudüs tezini savunanlar, Yuhanna'nın Efes'e gitmiş olmasının mutlaka Meryem'i de buraya götürdüğü anlamının çıkmayacağını Yuhanna'nın esasen ileri bir tarihte Efes'e gittiğini Meryem'in o tarihlerde Efes'e gidemeyecek kadar yaşının bir hayli ilerlediğini hatta hayatta olamayabileceğini öne sürmüşlerdir. Efes tezini savunanlar ise şu delillere

---

⁶¹ Tümer, s. 85.

⁶² Tümer, s.93.

⁶³ Tümer, s.78.

⁶⁴ Resullerin İşleri 1; 14.

⁶⁵ Yuhanna 19; 25.

⁶⁶ Yuhanna 19; 26-27.

dayanmaktadır: I. Hz. İsa'nın annesini emanet ettiği Yuhanna Efes'e gittiğine göre Meryem' de onunla birlikte gitmiş ve bir süre orada yaşamıştır. II. Efes Konsili'nin (431) İstanbul halkına ve ruhban sınıfına gönderdiği mektupta geçen, "Teolog Yuhanna ve Tanrı'nın annesi Bakire Meryem'in ... Efes'te" şeklindeki eksik ve muğlak ifade de bu görüşü desteklemektedir. III. Efes'te konsilin toplandığı. Biri Yuhanna'nın mezarı üzerine yapılan, diğeri Meryem'e ithaf edilen iki kilise vardır. IV. Alman mistik ve stigmatisti Anne Catherine Emmerich'in delil olamayacak derecede birbirini tutmayan vizyonlarıdır.⁶⁷ Çarmıh hadisesinden sonra on veya on üç yıl yaşadığı, atmış üç veya yetmiş iki yaşında öldüğü gibi çeşitli rivayetler vardır.⁶⁸ Ancak yukarıda da belirttiğimiz üzere bu konuda kaynaklarda net bir bilgi olmamasından ötürü Hz. Meryem'in nerede yaşadığı, nerede ve kaç yaşında vefat ettiği bilinmemektedir.

1.4. TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜNDE MERYEM İMAJI

Meryem, İslam dünyasında Peygamber annesi olmasının yanısıra takvasıyla, iffet ve ismet sıfatlarıyla ön plana çıkmış, Kur'an'da örnek gösterilen bir şahsiyettir.⁶⁹ Bu sebebledir ki "Camilerin mihrabiyesinde onun mihrabından bahsedilmiştir."⁷⁰ "Özellikle Müslüman kadınlar sıkıntılı durumlarında, Meryemanelerinin kendilerine yardımcı ve şefaatçi olmasını talep eder, başka yatır ve türbelerin yanısıra Selçuk'taki Meryemana Evine gider burada kurban keser ve adakta bulunurlar."⁷¹Yine bu evde bulunan ziyaretçi defterine dileklerini yazmışlardır. "Dilekler ise yaşa, cinsiyete ve insanların ekonomik durumlarına göre değişirdi. Bu istekler; aşk, evlilik, mutluluk ve hastalık gibi konulardan oluşuyordu. Bunlardan birkaç örnek verecek olursak;

"Gülümser'e hayırlı iş, Necla'nın gönlüne göre ver."

"...Bana doktor olabilmek için zihin açıklığı, ölümlerden ve hastalardan korkmamak için ve tiksinnemek için cesaret ver. E.O."

---

⁶⁷ Harman, ss. 237-238.

⁶⁸ Harman, s. 237.

⁶⁹ Tahrim, 66/12.

⁷⁰ Tümer, s.5.

⁷¹ Yitik, s.3.

“Meryemana, abimin gözünü aç.”

“Tanrım, Seyfi ile beni mesut et کافی. S.A.”

“Eğer ki altmış altı model bir araba alırsam, sana bir kurban adağım var. İmza”⁷²

Hız. Meryem, ziyâretçilerin bir kısmı tarafından her derde çare bulabilen biri olarak görülürken bazıları tarafından da Allah’a bu istekleri ulaştıran ve kabulüne vesile olan iyi bir aracı olarak görülmüştür.

Hız. Meryem, Müslümanlar nazarında gerek ahlak olarak gerek peygamber annesi olmasından dolayı kıymetli görülmüş ancak Katolik hristiyanlarda olduğu gibi bir kült halini almamıştır. “İslam İnancına göre tanrı doğuran bir ana, başta aslî günahdan korunmuş bir varlık veya ölümünden sonra hemen Tanrı katına yükseltilmiş bir kişi değildir.”⁷³

“Hız. Muhammed’in annesi Âmine’nin adı Kuran’da geçmezken, Hız. Meryem’in adının 34 defa zikredilmesi, Hız. Muhammed’in Kur’anı kendisinin yazmadığı hususuna bir işaret olarak sayılmıştır. Hız. Muhammed tanrılaştırılmadığı için, Hız. Âmine de tanrılaştırılmamıştır. Sade ve açık bir ana-oğul ilişkisi kadar sade ve açık bir Tanrı kavramına yol açılmıştır. Hız. Muhammed’in altı yaşına kadar, o ve ‘Âmine ile Hız. İsa ve Meryem arasında büyük bir paralellik olmuştur, ancak ondan sonra paralel olmayan durum Meryem’i Kur’an’a getirmiştir.

“Mevlid” yazarı Süleyman Çelebi, Hız. Muhammed’in doğumunu tasvir ederken, gelen üç huriden bahisle “Biri Meryem Hâtun idi Âşikâr” derken galiba bu hususu düşünmüş olmalıdır.”⁷⁴ Buradan hareketle de Hız. Meryem’in, her Mevlid töreninde zikredildiği açıkça görülmüştür.

Mevlana, Mesnevî adlı eserinde Meryem suresi 28-33. âyetlere işaretlerle Hız. Meryem’den bahsetmiştir. Hız. Meryem’den bahsettiği beyitlerde; “Onun sadâkatı ve ermişliğinin, İsa’nın anası olma vasfından da önce geldiği anlaşılır.

3.204. Meryem’in yakarışı ve derde düşüşüydü ki,

O küçük çocuğu dile getirdi, konuşmaya başladı.

Meryem’in parça buçuğu, onun diliyle değil, kendi diliyle,

Fakat onun için söz söyledi.”⁷⁵

⁷² Yitik, ss.25-27.

⁷³ Yitik, s.19.

⁷⁴ Tümer, s.151.

⁷⁵ Yitik, **Hız. Meryem ve Efes**, s.21.

Hız. Meryem, Peygamber annesi olması ve Kur'an'da zikredilmesi hasebiyle tefsirlere de konu olmuş hatta "Rûhu'l- Meânî" isimli işâri tefsir yazarı Âlûsi, onun nefsi-kâmîle'yi simgelediğini söyleyip önemini ifâde etmiştir.⁷⁶ Yine Hz.Meryem, romanlara konu edilmiş, adına eserler yazılmıştır. Bunlardan biri de Hakîm Süleyman Ata'ya isnad edilen ölümünün duygulu biçimde manzum olarak hikâyeye edildiği eserdir. Kitaptaki beyitlere birkaç örnek verecek olursak sırasıyla 11, 18 ve 30. beyitleri örnek verebiliriz;

"Meryem dedi: "Ey oğlum!

Gözüm nuru ey yakınım!

Gelecektir (bir gün) bu ölüm!

Doğru söyledin" dedi ya...

...

Buyruk geldi Tanrım'dan;

Azrâil'e Mevlâ'mdan;

Meryem canını teninden

"Varıp al!" dedi ya...

...

Meryem canını verdi;

Cennete ulaştırdı;

Gök perdesi açıldı;

*Levh ü kalemi gördü ya...*⁷⁷

Kur'an'da adı açıkça zikredilen tek kadın olma şerefine nail olmuş bu da onu Türk-İslam toplumunda ehemmiyetli bir yere getirmiştir. Bu önemine binâen olacaktır ki Türk-İslam toplumunda anne-babalar çocuklarına Meryem adını vermiştir. Dünyevî işlerden uzak, iffet, takvası ve yaşadığı zühd hayatıyla ön plana çıkmıştır.

⁷⁶ Mahmut Ay, **İşârî Tefsirlerde Hz. Meryem**, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2011, 25, s.128.

⁷⁷ Münevver Tekcan, **Hakîm Ata'nın Hz. Meryem Kitabı**, Beşir Kitabevi, İstanbul, 2008, ss. 36-39.

İKİNCİ BÖLÜM

HZ. MERYEM İLE İLGİLİ HADİSLER

2.1. İMAM BUHARİ’NİN SAHİH’İNDE GEÇEN HADİSLER

1.Hadis:

”حَدَّثَنَا آدَمُ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيَّ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ كَمَلٌ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ،”⁷⁸

Hadisin Tercümesi:

“Bize Şu'be haber verdi ki, Amr b. Murre şöyle demiştir: Ben Murre el-Hemdânî'den hadîs rivâyet ederken işittim. Ebû Mûsâ el-Eş'arî (r.a) şöyle demiştir: *Âişe'nin, ümmetimin kadınlarına karşı üstünlüğü, tirid yemeğinin diğer yemeklere karşı üstünlüğü gibidir. Erkeklerden birçoğu (fazilette) kemâle erdi. Kadınlardan ise İmrân kızı Meryem ile Fir'avn'ın kadını Âsiye'den başkası kemâle ermedi.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu'l-Hasan olarak künyelendirilen Âdem bin Abdurrahman bin Şaib, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiştir. H.132 senesinde doğmuş, h. 220 senesinde Askalan'da vefat etmiştir.⁷⁹

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu'l-hadis olarak nitelendirilmiştir. H. 83 senesinde doğmuş, h. 160 senesinde Basra'da vefat etmiştir.⁸⁰ “Hadis ilmi açısından

⁷⁸ Buhari, Ehadisü'l-Enbiya, 46

⁷⁹ “Sîka”; Râvinin güvenilir olduğunu ifade eden hadis terimi. Ahmet Yücel, “Sîka”, 2009, İslam Ansiklopedisi, DİA, İstanbul, c. 37, s. 175.

⁸⁰ İbn Sa'd, Tabakât'ü-l Kübrâ, Dâr-ı Sader, Beyrut, 1958, c. 7, s.280.

Şu‘be’yi önemli kılan husus, Kütüb-i Sitte’de yüzlerce rivayetin bulunması kadar Basra’da sistemli hadis tasnifini ve ricâl tenkidine dair bilgi toplama ve değerlendirme faaliyetini başlatmış olmasıdır. Hadisin her alanındaki bilgisi dolayısıyla “emîrû’l-mü’minîn fi’l-hadîs” diye anılırdı. Zayıf ve metrûk râviler hakkındaki değerlendirmeleriyle Iraklı âlimlere yol göstermiştir. Şâfiî, “Şu‘be olmasaydı Irak’ta hadis bilinmezdi” diyerek onun bu özelliğine işaret etmiştir.”⁸¹

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abdullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin K’ab, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Ebu Abdurrahman bin Mehdi O’nun hafız olduğunu ve hadislerinde ihtilaf olmadığını söylemiştir. Kûfe’nin meşhur hadis hâfızı ve zâhididir. Hayatı hakkında fazla bir bilgi yoktur. H. 116 senesinde vefat etmiştir. H. 118 senesinde vefat ettiği de söylenmiştir.⁸²

Ebu İsmail olarak künyelendirilen Mürre bin Şerahıl, Kûfe ehlinin âbidlerinden ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. H.76 senesinde vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Ebu Musa olarak künyelendirilen Abdullah bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Himâher bin Eşar, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. H. 50 senesinde Kûfe’de vefat etmiştir.

Hadis, Abdullah bin Kays, Mürre Tayyib, Amr bin Mürre, Şube bin Haccac, Âdem bin Ebi İyas, Muhammed bin İsmail, Sahih-i Buhari kanalıyla bize kadar ulaşmıştır.

2. Hadis:

”وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ: أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: نِسَاءُ قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلِ وَأَرْعَاهُ عَلَى

⁸¹ İbrahim Hatipoğlu, “Şube bin Haccac”, İslam Ansiklopedisi, DİA, İstanbul, 2010, Cilt 39, s. 224.

⁸² M. Yaşar Kandemir, “Amr b. Mürre”, İslam Ansiklopedisi, DİA, İstanbul, 1991, Cilt 3, s. 89.

رَوْحٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ " يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ: عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ وَلَمْ تَرْكَبْ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ بَعِيرًا قَطُّ، تَابَعَهُ ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ، وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ، عَنْ الزُّهْرِيِّ،⁸³

Hadisin Tercümesi:

“İbn Vehb dedi ki: Bana Yûnus haber verdi: İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (r.a) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(s.a.v)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: *Kureyş kadınları deveye binen Arab kadınlarının hayırlısıdır. Onlar, kadınların çocuğa en şefkatlisi, elindeki zevcinin malını korumak hususunda kocaya en riâyelîsidir*". (Bu hadîsin râvîsi Saîd ibnu'l-Müseyyeb dedi ki:) Bu rivayetin ardından Ebû Hureyre: "İmrân kızı Meryem asla deveye binmedi" der idi. Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yûnus el-Eylî'ye, ez-Zuhrî'nin kardeşinin oğlu Muhammed ibn Abdillâh ile İshâk el-Kelbî mutâbaat etmişlerdir .”

Hadisin Ravileri:

Ebu Muhammed olarak künyelendirilen Abdullah bin Vehb bin Müslim, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir. H. 125 yılında doğmuş, h. 197 senesinde Mısır'da vefat etmiştir.

Ebû Bekir, Ebû Yezid diye künyelendirilen Yunus bin Yezid bin Mişkan, Hadis âlimleri tarafından kâtip, sahih, sadık ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. H. 159 yılında Mısır'da vefat etmiştir.

Ebû Bekir ismiyle künyelendirilen Muhammed bin Müslim bin Abîdullah bin Abdullah bin Şihab bin Abdullah bin Haris bin Zühre bin Kılâb, Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir. H. 52 senesinde doğmuş, h. 124'te Şegab' da vefat etmiştir.

Ebu Muhammed olarak künyelendirilen Said bin Müseyyeb bin Hazen bin Ebî Vehb Amr bin Aiz bin İmrân bin Mahzum bin Yakza, Hadis âlimleri tarafından

⁸³ Buhari, Ehadisü'l-Enbiya, 46.

sîka imam olarak nitelendirilmiştir. H. 17’ de doğmuş, h. 92 senesinde vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Asıl adı Abdurrahman bin Sahr olan Ebû Hureyre, h. 57’de vefat etmiştir. Rasulullah’ın Sahabelerinden ve meşhur hafızlardan, sîka, Fıkıh ilminde İmam, hafız ve müctehid olarak nitelendirilmiştir.⁸⁴

Ebu Abdullah olarak künyelendirilen Muhammed bin Abdullah bin Müslim bin Abîdullah bin Abdullah bin Şihab bin Abdullah bin Haris bin Zühre, ne zaman doğduğuna ve nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. H. 152’de vefat etmiştir. Zekeriya bin Yahya es-Sâcî kendisi için sâdık demiştir.

Hadiste İshak Kelbi şeklinde geçen, Ebu Muhammed künyeli İshak bin Yahya bin Alkame hakkında Muhammed bin Yahya ez-Zehlî meçhul demiştir. Nerede, ne zaman doğduğu ve ne zaman, nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. İbn Hacer el Askalani Sadık diye nitelendirmiştir.

Ebu Bekir olarak künyelendirilen Muhammed bin Müslim bin Abdullah bin Abdullah bin Şihab bin Abdullah bin Haris bin Zühre bin Kilab, h. 52’de doğmuş, h. 124’de Şegab’da vefat etmiştir. Ebu Davud es-Sicistani Ahsenu’n-Nas diye nitelendirmiştir.

Hadis, Ebu Hureyre, Said bin Müseyyeb, Muhammed bin Şihab’dan sonra 3 farklı tarikle -ki her ravi zikredilmemiştir- bundan sonra Muhammed bin İsmail tarikiyle birleşip, Sahih-i Buhari kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

3. Hadis:

”حَدَّثَنَا آدَمُ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: وَحَدَّثَنَا عَمْرُو، أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كَمَلَمِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ، وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ“⁸⁵

Hadisin Tercümesi:

⁸⁴ Zehebî, **Siyeru A'lâmi' Nübelâ**, Müessesetü'r-Risâle, thk. Şuayb Arnaût, 1985, c. 2, s. 578.

⁸⁵ Buhari, Fedailü Ashabi'n-Nebi, 30.

“Âdem bize Şu’be’den rivayet etti ki o şöyle demiştir: Amr bize haber verdi, Şu’be bize Amr bin Mürreden, o da babam Musa el- Eş’arî’den (r.a) rivâyetle haber verdi. Ebû Mûsâ el-Eş'arî (r.a) şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v) buyurdu: *Erkeklerden birçoğu (fazilette) kemâle ulaştı. Hâlbuki kadınlardan İmrân kızı Meryem ile Fir'avn 'in kadını Âsiye'den başkası kemâle ermedi. Ümmetimin kadınlarına karşı Âişe'nin fazileti de tirit aşının diğer yemeklere karşı fazileti gibidir.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu'l-Hasan olarak künyelendirilen Âdem bin Abdurrahman bin Şaib, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiştir. H. 132 senesinde doğmuş, h. 220 senesinde, Askalan'da vefat etmiştir.

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibi'l -hadis olarak nitelendirilmiştir. H. 83 senesinde doğmuş, h. 160 senesinde Basra'da vefat etmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abdullah bin Tarık bin Haris bin Himâher, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Ebu Abdurrahman bin Mehdi O'nun hafız olduğunu ve hadislerinde ihtilaf olmadığını söylemiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. H. 116 senesinde vefat etmiştir.

Ebu Osman künyesiyle bilinen Amr bin Merzuk, h. 224 yılında Basra'da vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Ebu Abdullah el Hakem, O'na Seyyiü'l- Hıfz demiş hafızasının kötü olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca Hadis âlimleri sadık, sîka ve biraz zayıf olduğundan bahsetmişlerdir.

Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76'da vefat etmiştir. Ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Musa olarak künyelendirilen Abdullah bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Himâher bin Eşar, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Kûfe'de h. 80 senesinde vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Abdullah bin Kays, Mürre Tayyib, Amr bin Mürre, Şube bin Haccac'dan sonra 2 farklı tarikle;

1.Tarîk: Amr bin Merzuk

2.Tarîk: Âdem bin Ebi İyas

Sonrasında Muhammed bin İsmail tarikinde birleşerek Sahih-i Buhari kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

Bu hadis, başka bir sened zinciriyle şöyle gelmiştir;

”حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ الْجَمَلِيِّ، عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَمَلَمِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ“⁸⁶

Hadisin Tercümesi:

“Bize Şu'be, Amr ibn Murre el-Cemelî' den; o da Murre el-Hemdânî'den; o da Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den haber verdi ki, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *Erkeklerden birçoğu kemâle erdi. Kadınlardan ise İmrân'ın kızı Meryem ile Fir'avn'ın karısı Âsiye'den başkası kemâle ermedi. Âişe'nin kadınlar üzerindeki fadlı, tirid yemeğinin diğer yemekler üzerindeki fadlı gibidir.* ”

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyesine sahip Muhammed bin Beşşar bin Osman bin Davud bin Keysan, h. 167 senesinde doğmuş, h. 252'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sadık, meşhur sîka' lardan olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Ca'fer, h. 193'te vefat etmiştir. Ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık, sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu'l -hadis olarak nitelendirilmiştir. H. 83 senesinde senesinde doğmuş, h. 160 Basra'da vefat etmiştir.

⁸⁶ Buhari, Et'ıme, 25.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abidullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin Ka'b, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Zehebî onun hakkında ilk meşhurlardan, ilk bilinenlerden demiştir. H. 116 senesinde vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadiste Mürre el- Hemdani şeklinde ismi geçen Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76'da vefat etmiştir. Nerede ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Hadis, Abdullah bin Kays, Mürre Tayyib, Amr bin Mürre, Şube bin Haccac, Muhammed bin Ca'fer, Muhammed bin Beşşâr, Muhammed tarikiyle Sahih-i Buhari'ye oradan da bizlere kadar gelmiştir.

2.2. İMAM MÜSLİM'İN SAHİH'İNDE GEÇEN HADİSLER

1. Hadis:

”حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، وَأَبُو أُسَامَةَ. ح وَحَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، وَابْنُ نُمَيْرٍ، وَوَكَيْعٌ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ. ح وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ كُلُّهُمْ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، وَاللَّفْظُ حَدِيثُ أَبِي أُسَامَةَ. ح وَحَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ عَلِيًّا بِالْكُوفَةِ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، قَالَ أَبُو كُرَيْبٍ: وَأَشَارَ وَكَيْعٌ إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ“⁸⁷

Hadisin Tercümesi:

“Bize Ebû Bekr b. Ebî Şeybe rivayet etti. (Dedi ki): Bize Abdullah b. Nümeyr ile Ebû Üsâme rivayet ettiler. H. Bize Ebû Küteyb de rivayet etti. (Dedi ki): Bize Ebû Üsâme ile İbnü Nümeyr, Vekî' ve Ebû Muâviye rivayet ettiler. H. Bize İshâk b. İbrahim dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abde b. Süleyman haber verdi. Bu râvilerin hepsi Hişam b. Urve'den rivayet etmişlerdir. Lâfız Ebû Üsame'nin hadîsidir. H. Bize

⁸⁷ Müslim, Fadâilu's Sahabe, 69.

Ebû Küreyb de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Üsame, Hi-şam'dan, o da babasından naklen rivayet etti. (Demiş ki) ; Ben Abdullah b. Ca'fer'i şunu söylerken işittim. Kûfe'de Ali'yi dinledim. Şunları söylüyordu: Ben Resûlullah (s.a.v)i: *[Bunların en hayırlı kadını Meryem binti Imran'dır. Ve bunların en hayırlı kadını Hadîce binti Huveylid'dir buyururken işittim. Ebû Küreyb: Veki' bunu söylerken "yerle gökyüzüne işaret etti."*

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyesine sahip Ebu Bekir bin Ebi Şeybe Abdullah bin Muhammed bin İbrahim bin Osman bin Havâseti, h. 235'de vefat etmiş, Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hafızası kuvvetli, sîka, sadık olarak nitelendirilmiştir.

Ebû Hişam künyeli Abdullah bin Numeyr, h. 115 senesinde doğmuş, h. 199'da vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Ebu Abdullah el-Hakem O'nu sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Üsâme künyesine sahip olan Hammad bin Üsâme bin Zeyd, h. 121 senesinde doğmuş, Kûfe'de h. 201'de vefat etmiştir. Sadık, sîka ve Salihu'l-Hadis diye nitelendirilmiştir.

Ebu Kureyb künyeli Muhammed bin Alâ bin Kureyb, h. 161 senesinde doğmuş, h. 248'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Sadık, sîka ve hafızasına güvenilir olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Sükyân künyeli Veki' bin Cerrah bin Melih bin Adi bin Fers bin bin Süfyan bin Amr bin Haris bin Amr, h. 128 senesinde doğmuş, h. 196'da Feyd'de vefat etmiştir. Kûfe'de yaşamıştır. Sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Muaviye künyeli Muhammed bin Hazm, h. 113 senesinde doğmuş, h. 194'te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Bağdat ve Kûfe'de yaşamıştır. Muhammed bin Sa'd Katib el-Vakidi onun hakkında güvenilir olan hadisleri çoktur demiştir.

Ebû Yakûb künyeli İshak bin İbrahim bin Muhallid bin İbrahim bin Cemceme, h. 161 senesinde doğmuş, Nîsâbur'da h. 238 yılında vefat etmiştir. Irak,

Hicaz, Merv, Yemen, Şam, Nîsâbur'da yaşamıştır. Zehebî kendisi için “Horasanlı Âlim, İmam” demiştir.

Ebu Muhammed künyeli Abdurrahman bin Süleyman, Kûfe'de h. 187'de senesinde vefat etmiştir. Kûfe'de yaşamıştır. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Ahmed bin Hanbel kendisi “Sîka'nın sîka'sı” olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Munzur, Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Hişam bin Urve bin Zubeyr bin Avvâm bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l- İzz, Kays bin Kilâb, h. 58 senesinde doğmuş, Bağdat'ta h. 145 senesinde vefat etmiştir. Irak, Kûfe ve Medine'de yaşamış, sîka olarak nitelendirilmiş, meşhur imamlardandır.

Ebu Ca'fer künyeli Abdullah bin Ca'fer bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim, h. 5 senesinde doğmuş, Mekke'de h. 85'te vefat etmiştir. Hicaz'da yaşamıştır.

2. Hadis:

”وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَأَبُو كُرَيْبٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ. ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، وَابْنُ بَشَّارٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ جَمِيعًا، عَنْ شُعْبَةَ. ح وَحَدَّثَنَا وَالْأَفْظُ لَهُ غُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ الْعَنْبَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كَمَلْ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ غَيْرُ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، وَآسِيَةَ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ، وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ“⁸⁸

Hadisin Tercümesi:

“Bize Ebû Bekr bin Ebî Şeybe ile Ebû Küreyb rivayet ettiler. (Dediler ki): Bize Veki' rivâyet etti. H. Bize Muhammed b. Müsenna ile İbni Beşşâr da rivâyet ettiler. (Dediler ki): Bize Muhammed bin Cafer rivâyet etti. Bunların hepsi Şu'be'den rivâyet etmişlerdir. H. Bize Ubeydullah bin Muâz el- Anberî dahi rivâyet etti. Lafız onundur. (Dedi ki): Bize babam rivâyet etti. (Dedi ki): Bize Şu'be, Amr b. Mürre'dan, o da Mürre'dan, o da Ebû Musa'dan naklen rivâyet etti. Ebû Musa şöyle demiş: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *Erkeklerden kemâle erenler çoktur.*

⁸⁸ Müslim, Fadâilu's Sahabe, 70.

Kadınlardan ise Meryem binti İmrân ile Fir'avn'ın karısı Âsiye'den başka kemâle eren yoktur. Kadınlar Üzerine Âişe'nin üstünlüğü tiridin sâir yiyecekler üzerine üstünlüğü gibidir. buyurdular.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyeli Abdullah bin Muhammed bin İbrahim bin Osman bin Havasetî, h. 235 senesinde vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Kûfe ehlinin hafızlarındandır, sadık ve sîka'dır.

Ebu Kureyb künyeli Muhammed bin Alâ bin Kureyb, h. 161 senesinde doğmuş, h. 248'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Sadık, sîka ve hafızasına güvenilir olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Sükyân künyeli Veki' bin Cerrah bin Melih bin Adi bin Fers bin bin Süfyan bin Amr bin Haris bin Amr, h. 128 senesinde doğmuş, h. 196'da Feyd'de vefat etmiştir. Kûfe'de yaşamıştır. Sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Musa künyeli Muhammed bin Müsenna bin Abîd bin Kays bin Dinar, h. 167 senesinde doğmuş, h. 252'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Yaşamını Basra'da sürdürmüştür. Sadık, hafız ve sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Bekir künyesine sahip Muhammed bin Beşşar bin Osman bin Davud bin Keysan, h. 167 senesinde doğmuş, h. 252'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sadık, meşhur sîka'lardan olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Ca'fer h. 193'te vefat etmiştir, Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık, sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu'l -hadis olarak nitelendirilmiştir. Hicri 83 senesinde doğmuş, h. 160 senesinde Basra'da vefat etmiştir.

Ebu Amr künyeli Abdullah bin Muaz bin Muaz bin Nasr bin Hasan, Basra'da h. 237'de vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Musa, Ebu Hanii künyeli Muaz bin Muaz bin Nasr bin Hasan bin el- Har bin Malik bin el-Haşhaş, h. 119 senesinde doğmuş, Basra'da h. 196'da vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abidullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin Ka'b, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Zehebî onun hakkında ilk meşhurlardan, ilk bilinenlerden demiştir. Hicri 116 senesinde vefat etmiştir, Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76'da vefat etmiştir, nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Musa künyeli Abdullah Bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Hamaher bin el-Eş'ar, Kûfe'de h. 50'de vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Meşhur sahabelerdendir.

3. Hadis:

”حَدَّثَنِي حَزْمَةُ بْنُ يَحْيَى، أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: نِسَاءُ قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ، أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلِ وَأَرْعَاهُ عَلَى رَوْحٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ، قَالَ: يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ: عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ، وَلَمْ تَرْكَبْ مَرِيْمَ بِنْتُ عِمْرَانَ بَعِيرًا قَطُّ. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ، وَعَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ، قَالَ عَبْدُ: أَخْبَرَنَا، وَقَالَ ابْنُ رَافِعٍ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ الزُّهْرِيِّ، عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَطَبَ أُمَّ هَانِيَّ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي قَدْ كَبِرْتُ وَلِي عِيَالٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ، ثُمَّ ذَكَرَ بِمِثْلِ حَدِيثِ يُونُسَ، غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ: أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ“⁸⁹

⁸⁹ Müslim, Fadâilu's Sahabe, 201.

Hadisin Tercümesi:

“Bana Harmele b. Yalıya rivayet etti. (Dedi ki) : Bize İbnü Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus, İbnü Şihab'dan naklen haber verdi. (Demiş ki) : Ban'a Saîd b. Müseyyeb rivayet etti ki, Ebû Hüreyre: Ben, Resûlullah (s.a.v)'i: *Kureyş kadınları deveye binen kadımların en hayırlısı, çocuğa karşı en şefkatlisi, kocasına elindeki iş hususunda en riâyetkar olanıdır.* buyururken işittim. Râvi demiş ki: Ebu Hureyre bunun ardından: Meryem binti İmran hiç deveye binmemiştir, dedi.” Abdürrezzak'dan rivâyetle, Ma'mer bize Zührî'den haber verdi. O da İbni Müseyyeb'den o da Ebu Hureyre'den rivâyetle Nebi (s.a.v), Ebu Talib'in kızı Ümmü Hânîye evlilik teklif etti. Bunun üzerine Ümmü Hânî: “Ey Allah'ın Rasûlü ben yaşlandım, çoluk çocuğa karıştım.” dedi: Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v)'de: “Deveye binen kadınların en hayırlısı...” hadisini söyledi. Sonra Yunus da benzer hadisi zikretti. Ancak onun rivâyet ettiği hadiste çocukların küçük olduğuna dair bir ekleme vardır.

“Ümmü Hânî, İslâmiyet'ten önce Hübeyre b. Amr b. Âiz el-Mahzûmî ile evlendi. Hübeyre'nin ona tâlip olduğu sırada Resûl-i Ekrem, Ebû Tâlib'e Ümmü Hânî ile evlenmek istediğini söylediye de amcası onu anne tarafından akrabası olan Hübeyre ile evlendirmeyi ve onlarla akrabalığı yenilemeyi uygun gördü. Ancak Mekke fethedilince Hübeyre Necran'a kaçtı; onun İslâmiyet'i kabul etmeden orada öldüğü belirtilmektedir.”⁹⁰ Efendimiz'in Ümmü Hânî'ye evlilik teklifini de Mekke fethedildikten sonra bu esnada yaptığı bilinmektedir.

Ebû Hureyreden rivâyetle gelen bu hadise göre; Deveye binen kadınların en hayırlısı Kureyş kadınları idi. Ebû Hureyreye göre ise Meryem, kayıtsız ve şartsız olarak en faziletli kadındır. Ancak Meryem, hadiste zikredilen deveye binen Kureyş kadınlarından değildir. Çünkü Ebû Hureyre'nin kaydına göre Meryem'in deveye hiç binmediği anlaşılmaktadır.⁹¹

Hadisin Ravileri:

Ebu Hafs künyeli Harmele bin Yahya bin Abdullah bin Harmele bin İmrân bin Karad, h. 166'da doğmuş, h. 243'te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

⁹⁰ M. Yaşar Kandemir, “Ümmü Hânî”, İslam Ansiklopedisi, İstanbul, DİA, 2012, c. 42, s. 320.

⁹¹ İbn Hacer el-Askalânî, **Fethu'l-Bârî**, Ehadisü'l-Enbiya, 46.

Ebu Muhammed künyeli Abdullah bin Vehb bin Müslim, h. 125 senesinde doğmuş, Mısır'da yaşamış ve yine Mısır'da h. 197'de vefat etmiştir. Ebu Ya'la el-Halîlî O'nun hakkında Sîka ve Müttetekun aleyh demiştir.

Ebu Yezid, Ebu Bekir künyeli Yunus bin Yezid bin Mişkan, Mısır'da h. 159'da vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Veki' bin Cerrah O'nun hakkında Seyyü'l- Hıfz demiştir.

Ebu Bekir olarak künyelendirilen Muhammed bin Müslim bin Abîdullah bin Abdullah bin Şihab bin Abdullah bin Haris bin Zühre bin Kilab, h. 52'de doğmuş, h. 124'de vefat etmiştir. Ebu Davud es- Sicistani Ahsenu'n- Nas diye nitelendirmiştir.

Ebu Muhammed olarak künyelendirilen Said bin Müseyyeb bin Hazen bin Ebî Vehb Amr bin Aiz bin İmrân bin Mahzum bin Yakza, Hadis âlimleri tarafından sîka imam olarak nitelendirilmiştir. Hicri 17 senesinde doğmuş, h. 92'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Asıl adı Abdurrahman bin Sahr olan Ebû Hureyre, h. 57'de vefat etmiştir. Rasulullah'ın Sahabelerinden ve meşhur hafızlardan, sîka diye nitelendirilen biridir.

2.3. İBNİ MÂCE'NİN SÜNEN'İNDE GEÇEN HADİSLER

İbni Mâce eserinde Hz. Meryem ile ilgili bir hadise yer vermiştir.

”حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْثَةَ، عَنْ مَرْثَةَ
الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَمَلَمِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ
النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ، وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ، كَفَضْلِ الثَّرِيدِ
عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ“⁹²

Hadisin Tercümesi:

“Muhammed bin Beşşar Muhammed bin Ca'fer'den bize haber verdi, o da Şu'be'den, o da Amr bin Mürre'den, o da Mürre Hemdânî'den, o da Ebî Musa el-Eş'ârî'den rivâyetle dedi ki Ebû Musa el-Eş'ârî (r.a)'den rivayet edildiğine göre; Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *Erkeklerden çok kimse (fazilette) kemâle erdi. Kadınlardan da İmrân'ın kızı Meryem ve Fir'avn'ın karısı Âsiye'den başka hiç biri*

⁹² İbn Mâce, Et'ime, 14.

(fazilette) kemâle ermedi. Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü de şüphesiz, tiridin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir.”

Hadisin Şerhi:

Hadiste kadınlardan yalnız Meryem ve Âsiye'nin kemâle eriştikleri beyan buyurulmaktadır. Bu ifadeden maksad eski ümmetlerin kadınlarından bu iki hatunun kemâle eriştiklerini ifâde etmektir: ya da kadınlardan kemâle erenlerin azlığıdır. Böyle olunca bu iki kadının Hz. Fatıma, Hz. Hatice ve Hz. Âişe'den üstün olduğu anlamı çıkmaz.⁹³

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyesine sahip Muhammed bin Beşşar bin Osman bin Davud bin Keysan, h. 167 senesinde doğmuş, h. 252'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sadık, meşhur sîka'lardan olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Ca'fer h. 193'te vefat etmiştir. Ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık, sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu'l-hadis olarak nitelendirilmiştir. Hicri 83 senesinde doğmuş, h. 160 senesinde Basra'da vefat etmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abidullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin Ka'b, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Zehebî onun hakkında ilk meşhurlardan, ilk bilinenlerden demiştir. Hicri 116 senesinde vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadiste Mürre el-Hemdani şeklinde ismi geçen Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76'da vefat etmiştir, nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

---

⁹³ Haydar Hatipoğlu, **Sünen-i İbni Mâce Tercüme ve Şerhi**, Kahraman Yayınları, 1982, c.9, s.36.

Ebu Musa olarak künyelendirilen Abdullah bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Himâher bin Eşar, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Kûfe’de h. 50 senesinde vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Abdullah bin Kays, Mürre et- Tayyib, Amr bin Mürre, Şu’be bin Haccac, Muhammed bin Ca’fer, Muhammed bin Beşşar, İbn Mace kanalıyla bize kadar gelmiştir.

2.4. TİRMİZİ’NİN SÜNEN’İNDE GEÇEN HADİSLER

1. Hadis:

”حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْثَةَ، عَنْ مَرْثَةَ
الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَمَلُ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ
ابْنَةُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ“⁹⁴

Hadisin Tercümesi:

“Muhammed bin Müsennâ bize Muhammed bin Ca’fer’den haber verdi, o da Şu’be’den, o da Amr bin Mürre’den, o da Mürre Hemdânî’den o da Ebî Musa el-Eşârî’den rivâyetle Nebi (s.a.v) şöyle buyurdu: *Erkeklerden çoğu kemâle ermiştir, Kadınlardan ise Meryem binti İmrân ve Fir’av’nın karısı Âsiye dışında kimse kemâle ermedi. Kadınlardan Âişe’nin fazlı (üstünlüğü), tirit yemeğinin diğer yemeklere fazlı (üstünlüğü) gibidir.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu Musa künyeli Muhammed bin Müsenna bin Abîd bin Kays bin Dinar, h. 167 senesinde doğmuş, h. 252’de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Yaşamını Basra’da sürdürmüştür. Sadık, hafız ve sîka olarak nitelendirilmiştir.

⁹⁴ Tirmizi, Et’ime, 1752.

Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Ca'fer h. 193'te vefat etmiştir, Basra'da hayatını sürdürmüştür. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık, sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu'l-hadis olarak nitelendirilmiştir. Hicri 83'te doğmuş, h. 160 senesinde Basra'da vefat etmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abidullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin Ka'b, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Zehebî onun hakkında ilk meşhurlardan, ilk bilinenlerden demiştir. Hicri 116 'da vefat etmiştir, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadiste Mürre el- Hemdani şeklinde ismi geçen Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76'da vefat etmiştir, Kûfe'de yaşamış, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Musa olarak künyelendirilen Abdullah bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Himâher bin Eşar, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir., Kûfe'de h. 50'de vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Abdullah bin Kays, Mürre et- Tayyib, Amr bin Mürre, Şu'be bin Haccac, Muhammed bin Ca'fer, Muhammed bin Müsenna, Muhammed bin İsa Tirmizî kanalıyla bize kadar gelmiştir.

2. Hadis:

”حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُهُ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: [خَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ]. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ، وَابْنِ عَبَّاسٍ، وَعَائِشَةَ،”⁹⁵

⁹⁵ Tirmizi, Menâkıb, 3841.

Hadisin Tercümesi:

“Harun bin İshak Hemdâni bize Abdurrahman’dan haber verdi o da, Hişam bin Urve’den o da babasından, o da Abdullah bin Ca’fer’den haber verdi ki o da şöyle demister. Ali bin Ebî Talib’i işittim ki şöyle diyordu: Rasullullah’ı (s.a.v) şöyle söylerken işittim: *Kadınların en hayırlısı Hatice bintu Huveylid ve Meryem bintu İmrân’dır.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu’l-Kasım künyeli Harun bin İshak bin Muhammed bin Malik bin Zebîd, Kûfe’de yaşamış ve h. 258’de vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Muhammed künyeli Abdurrahman bin Süleyman, Kûfe’de hayatını sürdürmüş, Kûfe’de h. 187’de vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Munzur, Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Hişam bin Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü’l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 58 senesinde doğmuş, Bağdat’ta h. 145’de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü’l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 94’te vefat etmiştir. Nerede yaşadığı, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Ca’fer künyeli Abdullah bin Ca’fer bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim, h. 5 senesinde doğmuş, Mekke’de h. 85’te vefat etmiştir.

Ebu’l Hasan Ebu’l Hüseyin künyeli Ali bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abdu Menaf bin Kays bin Kilab, h. 40’da Kûfe’de vefat etmiştir. Hz. Muhammed’in damadı, sahabeden, aynı zamanda 4 halifeden biridir.

Hadis, Ali bin Ebi Talib, Abdullah bin Ca'fer, Urve bin Zübeyr, Hişam bin Urve, Abide bin Süleyman, Harun bin İshak, Muhammed bin İsa Tirmizî kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

3. Hadis:

”حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ زَنْجَوِيهِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ: مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ، وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ“⁹⁶

Hadisin Tercümesi:

“Ebu bekir Zencüveyhî bize Abdu'r-Rezzâk'tan haber verdi o da Ma'mer'den o da Katâde'den o da Enes'den (r.a) rivâyetle Nebi (s.a.v) şöyle dedi: *Dünya kadınlarının en önemlisi Meryem bintu İmrân, Hatice bintu Huveylid, Fatıma bintu Muhammed ve Fir'av'ın karısı Âsiyedir.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Abdü'l- Malik bin Zencüveyhi, yaşamını Bağdat'ta sürdürmüş, h. 257'de vefat etmiştir, Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgimiz yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka, sadık ve hafız olarak nitelendirmiştir.

Ebu Bekir künyeli Abdü'r-Rezzak bin Hemmâm bin Nafi, h. 126 senesinde doğmuş, h. 211'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Urve künyeli Ma'mer bin Raşid, 96 senesinde doğmuş, Yemen ve Basra'da yaşamış, h. 154'te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından insanların en sadıklarından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Hattab künyeli Katâde bin Diâme bin Katâde bin Aziz bin Amr bin Rebîa, Vasıt ve Basra'da yaşamış, h. 61 senesinde doğmuş, h. 117'de Vasıt'ta vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

⁹⁶ Tirmizi, Menâkıb, 3842.

Ebu Hamza ve Ebu Nadr künyeli Enes bin Malik bin Nadr bin Damdame bin Zeyd bin Haram, Basra’da yaşamış ve h. 93’te orada vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Sahabelerden ve Hadimu’n- Nebî’dir.

Hadis, Enes bin Malik, Katâde bin Diâme, Ma’mer bin Ebî Amr, Abdürrezzak bin Hemmâm, Muhammed bin Abdi’l- Malik, Muhammed bin İsa, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bize kadar gelmiştir.

2.5. NESÂÎ’NİN SÜNEN’İNDE GEÇEN HADİSLER

1. Hadis:

”أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: أَنَا يَحْيَى، قَالَ: أَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كَمَلُ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ، إِلَّا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ،“⁹⁷

Hadisin Tercümesi:

“Amr bin Ali bize haber verdi dedi ki: “Bana Yahya dedi o da bana Şu’be dedi o da bana Amr bin Mürre dedi o da Mürre’den o da Ebi Musa’dan rivayetle Ebi Musa şöyle dedi: Rasullullah (s.a.v) şöyle buyurdu: *Erkeklerden çoğu kemâle ermiştir, Kadınlardan ise Meryem binti İmrân ve Fir’av’nın karısı Âsiye dışında kimse kemâle ermedi.*”

Hadisin Ravileri:

Amr bin Ali Bahr bin Kenîz, ‘Asker’ de h. 249’da vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık, sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Said künyeli Yahya bin Said bin Ferruh, Basra’da yaşamış, h. 120 senesinde doğmuş, h. 198’de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi

⁹⁷ Nesai, Menâkıb, 8032.

yoktur. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka, hafız ve Sahibu'l- Hadis olarak rivayet edilmiştir.

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu'l -hadis olarak nitelendirilmiştir. Hicri 83'te doğmuş, Basra'da h. 160 senesinde vefat etmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abidullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin Ka'b, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Zehebî onun hakkında ilk meşhurlardan, ilk bilinenlerden demiştir. Hicri 116'da vefat etmiştir, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadiste Mürre el- Hemdani şeklinde ismi geçen Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76'da vefat etmiştir, Kûfe'de yaşamıştır. Ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Musa olarak künyelendirilen Abdullah bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Himâher bin Eşar, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Kûfe'de h. 50 senesinde vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Abdullah bin Kays, Mürre Tayyib, Amr bin Mürre, Şu'be bin Haccac, Yahya bin Said, Amr bin Ali, Ahmed bin Şuayb en-Nesâî kanalıyla bize kadar gelmiştir.

Aşağıda bu hadisler metin olarak aynı sened olarak farklı olan hadislerle yer verilmiştir:

”أَخْبَرَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: أَنَا غُنْدَرٌ، قَالَ: أَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَمَلْ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ، إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ،”⁹⁸

⁹⁸ Nesai, Menâkıb, 8035.

Hadisin Tercümesi:

“Kuteybe bin Said, dedi ki bana Muhammed bin Ca’fer dedi o da bana Şu’be dedi o da Amr bin Mürre’den o da Mürre Hemdâni o da Ebi Musa’dan rivâyetle bize haber verdi. Nebi (s.a.v) şöyle buyurdu: *Erkeklerden çoğu kemâle ermiştir, Kadınlardan ise Meryem binti İmrân ve Fir’av’nın karısı Âsiye dışında kimse kemâle ermedi.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu Reza künyeli Kuteybe bin Said bin Cemil bin Tarîf bin Abdullah h. 150 senesinde doğmuş, h. 240’da vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka ve sadık olarak nitelendirmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Ca’fer h. 193’te vefat etmiştir, Basra’da yaşamıştır. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık, sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu’l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu’l-hadis olarak nitelendirilmiştir. Hicri 83 senesinde doğmuş, h. 160’da Basra’da vefat etmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abidullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin Ka’b, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık olarak nitelendirilmiş, Zehebî onun hakkında ilk meşhurlardan, ilk bilinenlerden demıştır. Hicri 116 senesinde vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadiste Mürre el-Hemdani şeklinde ismi geçen Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76’da vefat etmiştir, Kûfe’de yaşamıştır. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Musa olarak künyelendirilen Abdullah bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Himâher bin Eşar, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Kûfe’de h. 50 senesinde vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Abdullah bin Kays, Mürre Tayyib, Amr bin Mürre, Şube bin Haccac, Muhammed bin Ca'fer, Kuteybe bin Said, Ahmed bin Şuayb en-Nesâî kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

2. Hadis:

”أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: أَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ عَلِيٍّ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: خَيْرُ نِسَائِهَا: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا: خَدِيجَةُ“⁹⁹

Hadisin Tercümesi:

“Ahmed bin Harb bize haber verdi, Ebu Muaviye , o da Hişamdan o da babasından o da Abdullah bin Ca'ferden, o da Ali'den naklen şöyle dedi, Nebi (s.a.v) şöyle buyurdu: *Kadınların en hayırlısı Meryem bintu İmrân ve Hatice bintu Huveylid'dir.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu Ali, Ebu Bekir künyeli Ahmed bin Harb bin Muhammed bin Ali bin Hayyan bin Mazin bin el-Gadûbe, h. 174 senesinde doğmuş, h. 263'te vefat etmiştir. Ezîne'de vefat etmiştir. Hadis âlimleri kendisini sadık olarak nitelendirmiştir.

Ebu Muaviye künyeli Muhammed bin Hazm, h. 113 senesinde doğmuş, h. 194 senesinde vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Bağdat ve Kûfe'de yaşamış, Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Munzur, Ebu Abdullah ve Ebu Bekir künyeli h. 58 senesinde doğmuş, Irak Kûfe ve Medine'de yaşamış, h. 145 yılında Bağdat'ta vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka ve hadis ilminde İmam olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l- İzz bin Kays bin Kilab, h. 94 senesinde vefat etmiş, nerede yaşadığı, nerede

---

⁹⁹ Nesai, Menâkıb, 8033.

ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Ca'fer künyeli Abdullah bin Ca'fer bin Ebî Talib bin Abdülmuttalib bin Haşim, h. 5 senesinde doğmuş, Hicaz'da yaşamış ve h. 85 yılında Mekke'de vefat etmiştir. Sahabelerdendir.

Ebu'l- Hasan, Ebu'l- Hüseyin künyeli Ali bin Ebî Talib bin Abdülmuttalib bin Haşim bin Abdi Menaf bin Kays bin Kilab, Kûfe'de h. 40 yılında vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Mekke, Medine ve Kûfe'de yaşamıştır. Peygamber efendimizin damadı ve sahabelerdendir.

Hadis, Ali bin Ebî Talib, Abdullah bin Ca'fer, Urve bin Zübeyr, Hişam bin Urve, Muhammed bin Hazm, Ahmed bin Harb, Ahmed bin Şaîb en- Nesâî kanalıyla bize kadar gelmiştir.

3. Hadis:

”أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: أَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ، قَالَ: أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: مَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَكْبَتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَارَهَا فَبَكَتُ، ثُمَّ أَكْبَتُ عَلَيْهِ، فَسَارَهَا فَضَجَّكَتُ، فَلَمَّا تَوَفَّى النَّبِيُّ ﷺ سَأَلْتُهَا، فَقَالَتْ: لَمَّا أَكْبَبْتُ عَلَيْهِ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ مَيِّتٌ مِنْ وَجَعِهِ ذَلِكَ، فَبَكَيْتُ، ثُمَّ أَكْبَبْتُ عَلَيْهِ فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَسْرَعُ أَهْلِهِ بِهِ لُحُوقًا، وَأَنِّي سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، إِلَّا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ، فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَضَجَّكَتُ،¹⁰⁰

Hadisin Tercümesi:

“Muhammed bin Beşşar bize haber verdi, Bana Abdülvehhab, ona da Muhammed bin Amr ona da Ebi Seleme o da Âişe radiyallahu anha'dan rivayetle şöyle demiştir;

Âişe radiyallahu anha şöyle dedi: *Rasulullah Efendimiz hastalandığında Hz. Fatıma ile özel olarak konuştular. Fatıma ağladı. Sonra tekrar konuştular, Fatıma bu sefer güldü. Rasullullah (s.a.v) vefat edince, Fatıma'dan o gün ağlama ve gülmesinin sebebini sordum. Şu cevabı verdi:*

¹⁰⁰ Nesai, Menâkıb, 8045.

Önce Rasullullah (s.a.v) bana vefat edeceğini haber verdi, ben de ağladım.İkinci defa benim Cennette, İmrân kızı Meryem hariç diğer kadınların efendisi olacağımı müjdeledi, bunun üzerine başımı kaldırdım ve güldüm.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Beşşar bin Osman bin Davûd bin Keysan, h. 167’de doğmuş, Basra’da yaşamış, h. 252’de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sadık, sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Muhammed künyeli Abdülvehhab bin Abdülmecid bin Salat bin Abdullah bin Hakem bin Ebî Âs bin Beşşar bin Abîd, h. 110’da doğmuş, Basra ve Bağdat’ta yaşamış, yine h. 194’te Basra’da vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Hasan künyeli Muhammed bin Amr bin Alkame bin Vakkas bin Mahsun bin Külde bin Abdü Yâlil, Medîne ve Basra’da yaşamış, Medîne’de h. 145’de vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından orta, zayıf ve evham sahibi olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Seleme künyeli Abdullah bin Abdurrahman bin Avf bin Abdi Avf bin Haris bin Zühre h. 22 senesinde doğmuş, Medîne’de yaşamış ve yine h. 94’te Medîne’de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ümmü Abîdullah künyeli Aîşe bintu Abdullah bin Osman bin Amir bin Amr bin Ka’b bin Said bin Teym bin Mürre, h. 57 senesinde vefat etmiştir. Sahabelerdendir. Nerede yaşadığı, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilğimiz yoktur.

Hadis, Fatıma binti Rasûl, Âîşe binti Ebî Bekir, Ebu Seleme bin Abdurrahman, Muhammed bin Amr, Abdülvehhab bin Abdülmecid es-Sakafî, Muhammed bin Beşşar, Ahmed bin Şaîb en- Nesâî kanalıyla bize kadar gelmiştir.

4. Hadis:

Bu hadis bir önceki hadisle sened olarak aynıdır. Ancak aşağıdaki metinde bir önceki hadisten farklı olarak أَهْلَ بَيْتِي ilâvesi vardır.

”أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: مَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ، فَأَكْبَتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَارَّهَا، فَبَكَتْ، ثُمَّ أَكْبَتُ عَلَيْهِ، فَسَارَّهَا، فَضَجَّكَتْ، فَلَمَّا تُوفِّيَ النَّبِيُّ ﷺ سَأَلْتُهَا، فَقَالَتْ: لَمَّا أَكْبَتِ عَلَيْهِ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ مَيِّتٌ مِنْ وَجَعِهِ ذَلِكَ، فَبَكَيْتُ، ثُمَّ أَكْبَتُ عَلَيْهِ، فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَسْرَعُ أَهْلَ بَيْتِي بِهِ لُحُوقًا، وَأَنِّي سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ، فَرَفَعْتُ رَأْسِي، فَضَجَّكَتْ“¹⁰¹

Hadisin Tercümesi:

“Muhammed bin Beşşâr bize haber verdi, Abdulvehhab, o da Muhammed bin Amr’dan haber verdi, o da Ebi Seleme’den o da Âişe’den rivâyetle: Âişe radiyallahu anha’dan rivayetle;

Âişe radiyallahu anha şöyle dedi: *Rasulullah Efendimiz hastalandığında Hz. Fatıma ile özel olarak konuştular. Fatıma ağladı. Sonra tekrar konuştular, Fatıma bu sefer güldü. Rasullullah (s.a.v) vefat edince, Fatıma’dan o gün ağlama ve gülmesinin sebebini sordum. Şu cevabı verdi:*

Önce Rasullullah (s.a.v) bana vefat edeceğini haber verdi, ben de ağladım. İkinci defa benim Cennette, İmrân kızı Meryem hariç diğer kadınların efendisi olacağımı müjdeledi, sonra başımı kaldırdım ve güldüm.”

Hadisin Ravileri:

Bu hadisi bir önceki hadisi rivayet eden raviler ile aynı raviler rivayet etmiştir. Tekrar aynı raviler hakkında bilgi vermedik.

5. Hadis:

”أَخْبَرَنِي هَلَالُ بْنُ بِشْرِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ، قَالَ: حَدَّثَنِي هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ، أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ، أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَعَا فَاطِمَةَ،

¹⁰¹ Nesai, Fedâilu'l-Kur'an, 8193.

فَنَاجَاهَا، فَبَكَتْ، ثُمَّ حَدَّثَهَا فَضَحِكَتْ، قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَلَمَّا تُوفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَأَلْتُهَا عَنْ بُكَائِهَا، وَضَحِكِهَا، فَقَالَتْ: أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ يَمُوتُ فَبَكَيْتُ، ثُمَّ أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنِّي سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ بَعْدَ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ فَضَحِكْتُ،¹⁰²

Hadisin Tercümesi:

“Hilal bin Beşir bana haber verdi o da Muhammed bin Halid o da Musa bin Yakub o da Haşim bin Haşim o da Abdullah bin Vehb, o da Ümmü Selleme (r.a)’dan rivayetle, şöyle demiştir;

Rasulullah Efendimiz Hz. Fatıma’yı davet etti, onunla özel olarak konuştular. Fatıma ağladı. Sonra tekrar konuştular, Fatıma bu sefer güldü. Rasullullah (s.a.v) vefat edince, Fatıma’dan o gün ağlama ve gülmesinin sebebini sorduğumda, şu cevabı verdi:

Önce Rasullullah (s.a.v) bana vefat edeceğini haber verince, ağladım. Sonra benim Cennet ehli kadınlarının efendisi olacağımı söyleyince, İmrân kızı Meryem’de öyleydi, bunun üzerine güldüm.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Hasan künyeli Hilal bin Beşir bin Mahcûb bin Hilal bin Zekvân, h. 246’da vefat etmiştir, Basra’da yaşamış, nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Muhammed bin Halid bin Usme, Basra’da yaşamıştır. Ne zaman doğduğu, nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Muhammed künyeli Musa bin Yakûb bin Abdullah bin Vehb bin Zem’a bin Esed bin Muttalib bin Esed bin Abdü’l- Izz bin Kusay, h. 141’de vefat etmiştir, Medine’de yaşamıştır. Ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri onun hakkında hafızasının kötü olduğunu sîka ve sadık olduğunu söylemişlerdir.

¹⁰² Nesai, Hasâis, 8193.

Haşim bin Haşim bin Haşim bin Atiye bin Ebî Vakkas, h. 144 senesinde vefat etmiştir, Medîne’de yaşamıştır. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Abdullah bin Vehb bin Zem’a bin Esed bin Muttalib bin Esed bin Abdü’l- Izz bin Kusay, h. 63 senesinde vefat etmiştir. Nerede yaşadığı ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ümmü Seleme künyeli Hint bintu Huzeyfe bin Muğîre bin Abdullah bin Amr bin Mahzum, h. 63 senesinde vefat etmiştir. Nerede yaşadığı ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Peygamber Efendimizin eşlerinden biri aynı zamanda sahabedir.

Hadis, Fatıma binti Rasûl, Ümmü Seleme Zevce, Abdullah bin Vehhab, Haşim bin Haşim, Musa bin Ya’kûb, Muhammed bin Usme, Hilal bin Beşir, Ahmed bin Şaîb en- Nesâî kanalıyla bize kadar gelmiştir.

6. Hadis:

”أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، عَنْ يَزِيدَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَعْمٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْحَسَنُ، وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَفَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، إِلَّا مَا كَانَ مِنْ مَرْيَمَ ابْنَةِ عِمْرَانَ“¹⁰³

Hadisin Tercümesi:

“İshak bin İbrahim bize haber verdi o da Cerir’den o da Yezîd’den, o da Abdurrahman bin Ebî Nuam o da Ebi Said’den rivâyetle şöyle demister: Rasullullah (s.a.v) şöyle buyurdu: *Hasan ve Hüseyin Cennet ehli gençlerinin efendisidir. Fatıma da Cennet ehli kadınlarının efendisidir. Meryem binti İmrân da öyleydi.*”

Hadisin Ravileri

Ebu Ya’kûb künyeli İshak bin İbrahim bin Muhallid bin İbrahim bin Matr, h. 238 senesinde doğmuş, Irak, Hicaz, Yemen, Şam, Nîsâbur ve Merv’de yaşamış, h.

¹⁰³ Nesai, Hasâis, 8195.

161’de Nîsâbur’da vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka ve hafız imam olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Cerîr bin Abdulhamid bin Cerîr bin Kart bin Hilal bin Ukayse Bin Ebî Ümmiye bin Zehf bin Nadr, h. 108 senesinde doğmuş, Kûfe ve Rî’de yaşamış, h. 188 senesinde Rî’de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Yezid bin Ebî Ziyad, h. 49’da doğmuş, Kûfe’de yaşamış ve h. 137’de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilginiz yoktur. Hadisin zayıf bir hadis olduğunu ifade etmişlerdir.

Ebu Hakem künyeli Abdurrahman bin Ebî Nuam, h. 99 senesinde vefat etmiş, Kûfe’de yaşamıştır. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Said künyeli Said bin Malik bin Sinan bin Abîd bin Sa’lebe bin Abîd bin Hudre bin Avf bin Haris bin Hazrec, sahabelerdendir. Medîne’de h. 63’te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Ebu Said el- Hudrî, Abdurrahman bin Ebî Nuam, Yezid bin Ebî Ziyad, Cerîr bin Abdulhamid, İshak bin Rahviye, Ahmed bin Şuayb en-Nesâî kanalıyla bize kadar gelmiştir.

7. Hadis:

”أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ آدَمَ، عَنْ مَرْوَانَ، عَنْ الْحَكَمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَهُوَ ابْنُ أَبِي نُعْمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْحَسَنُ، وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، إِلَّا ابْنَيِ الْخَالَةِ: عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ، وَيَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا“¹⁰⁴

Hadisin Tercümesi:

“Bize Yakub bin İbrahim haber verdi ve Muhammed bin Âdem, o da Mervan’dan o da Hakem bin Abdurrahman’dan o da İbnu Ebu Nuam’dır. o da babasından o da Ebu Said el Hudri’den rivâyetle şöyle dedi:

¹⁰⁴ Nesai, Hasâis, 8209.

Rasullullah (s.a.v) şöyle buyurdu: *Hasan ve Hüseyin Cennet ehli gençlerinin efendisidir. Ancak teyze oğulları olan İsmâ bin Meryem ve Yahya bin Zekeriyâ'da öyleydi.*”

Hadisin Ravileri:

Ya'kûb bin İbrahim bin Kesîr bin Zeyd bin Eflah bin Mansur bin Müzahim, h.160'da doğmuş, h. 252'de Bağdat'ta vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sadık ve sîka olarak nitelendirilmiştir.

Muhammed bin Âdem bin Süleyman, h. 250 senesinde vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Mervan bin Muaviye bin Haris bin Esma bin Harice bin İyne bin Hasan bin Huzeyfe bin Bedr, Mekke'de h. 193 senesinde vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Hakem bin Abdurrahman bin Ebî Nuam, Kûfe'de yaşamıştır. Ne zaman doğduğu nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Yahya bin Maîn kendisine zayıf demiş, kimi hadisçilerde kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Hakem künyeli Abdurrahman bin Ebî Nuam, h. 99'da vefat etmiştir, Kûfe'de yaşamıştır. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sadık ve sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Said künyeli S'ad bin Malik bin Sinan bin Abîd bin Sa'lebe bin Abîd bin Hudre bin Avf bin Haris bin Hazrec, sahabelerdendir, Medine'de h. 63 senesinde vefat etmiştir.

8. Hadis:

”أَخْبَرَنَا كَثِيرُ بْنُ عُيَيْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَرْبٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: نِسَاءُ قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءِ رَكْبِنِ الْإِبِلِ، أَحْنَاهُ عَلَى

طِفْلٍ، وَأَزَعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَلَمْ تَرْكَبْ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ بَعِيرًا
قَطُّ،¹⁰⁵

---

¹⁰⁵ Nesai, Işratü'n-Nisâ, 8791.

Hadisin Tercümesi:

“Kesir bin Ubeyd bize Muhammed bin Harb’den o da Zübeydî’den o da Züheyrî’den o da Said bin Müseyyeb’den o da Ebu Hureyre’den şöyle dediğini haber verdi : Rasullullah (s.a.v)’in şöyle buyurduğunu işittim: *Deveye binen kadınların en hayırlıları Kureyş kadınlarıdır. Çocuğa karşı en şefkatlisi, kocasına en riayetkâr olanıdır.* Ebu Hureyre: Meryem bintu İmrân hiç deveye binmemiştir, dedi.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Hasan künyeli Kesîr bin Ubeyd bin Numeyr, h. 247’de vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Muhammed bin Harb, h. 192 senesinde vefat etmiştir, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Muhammed bin Velîd bin Âmir, h. 76’da doğmuş, h. 146’da vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Bekir künyeli Muhammed bin Müslim bin Abîdullah bin Abdullah bin Şihab bin Abdullah bin Haris bin Zühre bin Kilab, h. 52 senesinde doğmuş, Şam ve Medîne’de yaşamış, h. 124’te Şegab’da vefat etmiştir.

Ebu Muhammed künyeli Saîd bin Müseyyeb, Hazan bin Ebî Vehb bin Amr bin Âiz bin İmrân bin Mahzum bin Yakza, h. 17’de doğmuş, h. 92’de vefat etmiştir. Medîne’de yaşamıştır. Sîka imamlardandır.

Abdurrahman bin Sahr, h. 57’de vefat etmiş, sahabelerdendir. Yemen’de yaşamıştır. Ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Ebu Hureyre, Saîd bin Müseyyeb, Muhammed bin Şihab, Muhammed bin Velîd, Muhammed bin Harb, Kesîr bin Abîd, Ahmed bin Şuayb en-Nesâî kanalıyla bize kadar gelmiştir.

H. Meryem ile ilgili Kütüb-i Sitte’deki hadisler bu kadarla sınırlıdır. Bu hadisler de birbirinin tekrarı niteliğindedir. Ancak tezimizin sınırları dışında olduğu halde Kütüb-i Tis’a’yı oluşturan kaynaklardan biri olan Ahmed bin Hanbel’in Müsned’inde Hz. Meryem ile alâkalı olan hadislerle ve eserinde amel edilemeyecek derecede zayıf olan bir hadise yer veren Heysemi’nin Mecmeu’z-Zevâid’inde yer

alan Hz. Meryem'in Cennette Hz. Muhammed'le evleneceğine dair dikkatimizi çeken hadise de yer verdik.

2.6. AHMED BİN HANBEL'İN MÜSNED'İNDE GEÇEN HADİSLER

1.Hadis:

”حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ“¹⁰⁶

Hadisin Tercümesi:

“Abdurrahman bin Numeyr, Hişam'dan o da babasından o da Abdullah bin Cafer'den o da Ali (r.a)'den rivâyetle şöyle söylediğini dedi.

Ali radiyallahu anh, Rasullullah (s.a.v)'in şöyle dediğini işittim demiştir: *Kadınların en hayırlısı Meryem binti İmrân ve Hadice dir* buyurmuştur.”

Hadisin Ravileri:

Ebû Hişam künyeli Abdullah bin Numeyr, h. 115 'de doğmuş, h. 199'da vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Ebu Abdullah el- Hakem O'nu sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Munzur, Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Hişam bin Urve bin Zubeyr bin Avvâm bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz, Kays bin Kilâb, h. 58'de doğmuş, Bağdat'ta h. 145 senesinde vefat etmiştir. Irak, Kûfe ve Medine'de yaşamış, sîka olarak nitelendirilmiş, meşhur imamlardandır.

Ebu Abdullah künyeli Urve bin Zubeyr bin Avvâm bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz, Kays bin Kilâb, h. 94'te vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Ca'fer künyeli Abdullah bin Ca'fer bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim, h. 5 senesinde doğmuş, h. 85 senesinde Mekke'de vefat etmiştir.

---

¹⁰⁶ İbn Hanbel, I, 84.

Ebu'l Hasan Ebu'l Hüseyin künyeli Ali bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abdu Menaf bin Kays bin Kilab, Kûfe'de h. 40'da vefat etmiştir. Hz. Muhammed'in damadı, sahabelerden, aynı zamanda 4 halifeden biridir.

Hadis, Ali bin Ebi Talib, Abdullah bin Ca'fer, Urve bin Zübeyr, Hişam bin Urve, Abdullah bin Numeyr, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

2. Hadis:

”حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ“¹⁰⁷

Hadisin Tercümesi:

“Veki, Hişam bin Urve, o da babasından, o da Abdullah bin Cafer o da Ali (r.a)'den rivâyetle;

Ali radiyallahu anh, Rasullullah (s.a.v) şöyle dedi demiştir: *Kadınların en hayırlısı Hadice ve Meryem binti İmrân dır* buyurmuştur.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Sükyân künyeli Veki' bin Cerrah bin Melih bin Adi bin Fers bin Süfyan bin Amr bin Haris bin Amr, h. 128 senesinde doğmuş, Feyd'de h. 196'da vefat etmiştir. Kûfe'de yaşamıştır. Sika olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Munzur, Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Hişam bin Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 58'de doğmuş, Bağdat'ta h. 145'de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sika olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 94'te vefat etmiş, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sika olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Ca'fer künyeli Abdullah bin Ca'fer bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim, h. 5 senesinde doğmuş, h. 85 senesinde Mekke'de vefat etmiştir.

¹⁰⁷ İbn Hanbel, I, 133.

Ebu'l Hasan Ebu'l Hüseyin künyeli Ali bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abdu Menaf bin Kays bin Kilab, Kûfe'de h. 40'da vefat etmiştir. Hz. Muhammed'in damadı, sahabelerden, aynı zamanda 4 halifeden biridir.

Hadis, Ali bin Ebi Talib, Abdullah bin Ca'fer, Urve bin Zübeyr, Hişam bin Urve, Veki' bin Cerrah, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

3. Hadis:

”حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشْرٍ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِجَةُ“¹⁰⁸

Hadisin Tercümesi:

“Muhammed bin Beşşâr, Hişam bin Urve'den o da babasından o da Abdullah bin Cafer'den rivâyetle; Abdullah bin Ca'fer, Ali radiyallahu anh'den şöyle dediğini işitti, Rasullullah (s.a.v)'in şöyle dediğini işttim demiştir: *Kadınların en hayırlısı Meryem binti İmrân ve Hadice dir* buyurmuştur.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Abdullah künyesine sahip Muhammed bin Beşşar bin Ferâfesa bin Muhtar bin Radîh, Kûfe'de h. 203'te vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Munzur, Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Hişam bin Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 58'de doğmuş, h. 145 senesinde Bağdat'ta vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 94'te vefat etmiştir, nerede ve ne zaman

---

¹⁰⁸ İbn Hanbel, I, 143.

doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Ca'fer künyeli Abdullah bin Ca'fer bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim, h. 5'te doğmuş, h. 85 senesinde Mekke'de vefat etmiştir.

Ebu'l Hasan Ebu'l Hüseyin künyeli Ali bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abdu Menaf bin Kays bin Kilab, Kûfe'de h. 40'da vefat etmiştir. Hz. Muhammed'in damadı, sahabelerden, aynı zamanda 4 halifeden biridir.

Hadis, Ali bin Ebi Talib, Abdullah bin Ca'fer, Urve bin Zübeyr, Hişam bin Urve, Muhammed bin Beşsar, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

4. Hadis:

”حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ، حَدَّثَنَا عَلْبَاءُ بْنُ أَحْمَرَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَطَّ أَرْبَعَةَ خُطُوطٍ، ثُمَّ قَالَ: أُنْذِرُونَ لِمَ خَطَّطْتُ هَذِهِ الْخُطُوطَ؟ ” قَالُوا: لَا. قَالَ: ” أَفْضَلُ نِسَاءِ الْجَنَّةِ أَرْبَعٌ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَفَاطِمَةُ ابْنَةُ مُحَمَّدٍ، وَآسِيَةُ ابْنَةُ مُزَاهِمٍ“¹⁰⁹

Hadisin Tercümesi:

“Abdüssamet, Davud’dan, o da İlba bin Ahmar’dan o da İkrime’den o da İbn Abbas’dan rivâyetle Rasulullah (s.a.v)’ın şöyle buyurduğunu söylemiştir.

Cennet kadınlarının en faziletli olanları 4’tür: Meryem binti İmrân, Hadîce binti Huveylid, Fatıma binti Muhammed, Âsiye binti Muzâhim.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Sehl künyeli Abdü’s-Samed bin Abdü’l-Varis bin Said bin Zekvan, h. 206’da doğmuştur. Nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Basra’da hayatını sürdürmüştür. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Amr künyeli Davûd bin Amr bin Ferât, h. 167’de vefat etmiş, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Basra ve Merv’de hayatını sürdürmüştür. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

¹⁰⁹ İbn Hanbel, I, 322.

İlbâu'bnü Ahmar, Basra ve Merv'de hayatını sürdürmüştür. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir. Nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Ebu Abdullah, Ebu Mecalid künyeli İkrime, h. 20 senesinde doğmuş, Medine'de h. 104'te vefat etmiştir. Medine, Mekke, Mısır, Afrika, Horasan, Şam ve Yemen'de ikamet etmiştir. Hadis Âlimlerinin bir kısmı tarafından sîka olarak nitelendirilip kendisine sadık adam denilirken Yahya bin Said el- Ensarî onu yalancılıkla nitelendirmiştir.

Ebu Abbas künyeli Abdullah bin Abbas bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abdu Menaf, yaşamını Medine'de geçirmiş, Medine'de h. 68'de vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Sahabelerdendir, Tercümanü'l-Kur'an'dır.

Hadis, Abdullah bin Abbas, İkrime Mevla İbni Abbas, İlbâu'bnü Ahmar, Davûd bin Ebî Ferât, Abdü's-Samed bin Abdü'l- Varis, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bizlere kadar gelmiştir.

5. Hadis:

”حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَطَبَ أُمَّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي قَدْ كَبُرْتُ، وَلِي عِيَالٌ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ، أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ، وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَلَمْ تَرَكَبْ مَرِيْمَ بِنْتُ عِمْرَانَ بَعِيرًا. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ، إِلَّا قَوْلَهُ: وَلَمْ تَرَكَبْ مَرِيْمَ بَعِيرًا“¹¹⁰

Hadisin Tercümesi:

“Abdürrezzak, Mamer bize haber verdi, o da Zührî'den o da İbn Müseyyeb'den o da Ebu Hureyre'den rivâyetle Nebi (s.a.v)'in Ebû Talib'in kızı Ümmü Hânî'ye evlilik teklif ettiğini, bunun üzerine de onun şöyle dediğini nakletti: “Ey Allah'ın Rasûlü ben yaşlandım ve benim çocuklarım var.” Bunun üzerine Nebi

¹¹⁰ İbn Hanbel, II, 270.

(s.a.v) şöyle buyurdu: “*Deveye binen kadınların en hayırlısı Kureyş kadınlarıdır, Küçük çocuğa karşı en şefkatlisi, kocasına elindeki iş hususunda en riayetkâr olanıdır.*” buyururken işittim dediğini dedi. Râvi demiştir ki: Ebu Hureyre: Meryem binti İmrân hiç deveye binmemiştir. Abdürrezzak bize haber verdi, o da Ma’mer’den o da Tâvus’tan o da babasından o da Ebu Hureyre’den rivâyetle Nebi (s.a.v)’nin bu dediğine benzer bir hadis rivâyet etti. Ancak bu rivâyet zinciri ile gelen hadiste “Meryem hiç deveye binmedi” şeklinde geçmektedir. Meryem binti İmrân ifadesi yerine Meryem ifadesi vardır.

Bu hadisin şerhini daha önce verdiğimiz için tekrar yer vermedik.

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyeli Abdü’r-Rezzak bin Hemmâm bin Nafi, h. 126 senesinde doğmuş, h. 211’de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Urve künyeli Ma’mer bin Raşid, h. 96 senesinde doğmuş, h. 154’te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından insanların en sadıklarından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Muhammed bin Müslim bin Abîdullah bin Abdullah bin Şihab bin Abdullah bin Haris bin Zühre bin Kilab, Şam ve Medine’de yaşamını sürdürmüş h. 52 senesinde doğmuş, h. 124’te Şagab’ da vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Muhammed olarak künyelendirilen Said bin Müseyyeb bin Hazen bin Ebî Vehb Amr bin Aiz bin İmrân bin Mahzum bin Yakza, Hadis âlimleri tarafından sîka imam olarak nitelendirilmiştir. Hicri 17 senesinde doğmuş, h. 92’de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Asıl adı Abdurrahman bin Sahr olan Ebû Hureyre, h. 57’de vefat etmiştir, Rasulullah’ın Sahabelerinden ve meşhur hafızlardan, sîka diye nitelendirilen biridir. Nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Ebu Hureyre’den iki farklı tarikle gelmiştir.

1. Tâvus bin Keysan, Abdullah bin Tâvus,

2. Said bin Müseyyeb, Muhammed bin Şihab,

Sonrasında hadis Ma’mer bin Ebî Amr, Abdu’r-Rezzak bin Hemmam, Ahmed bin Hanbel’de birleşerek bizlere kadar gelmiştir.

6. Hadis:

”حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ يَزِيدَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نُعْمٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، إِلَّا مَا كَانَ مِنْ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ“¹¹¹

Hadisin Tercümesi:

“Osman bin Muhammed’den rivâyetle, Abdullah şöyle dedi; Osman’dan işittim o da Cerir’den o da Yezid’den o da Abdurrahman bin Ebi Nuam’dan o da Ebi Said’den rivâyetle şöyle dedi;

Rasullullah (s.a.v) şöyle dedi: *Cennet ehli kadınlarının efendisi Fatımadır, ancak Meryem binti İmrân’da Cennet ehli kadınlarının efendilerindendir”*

Hadisin Ravileri:

Ebu’l- Hasan künyeli Osman bin Muhammed bin İbrahim bin Osman bin Havasetî, Kûfe’de hayatını sürdürmüş, h. 239’da vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka, hafız ve sadık olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Cerîr bin Abdülhamid bin Cerîr bin Kard bin Hilal bin Akyas bin Ebî Ümmiye bin Zehf bin Nadr, Rî ve Kûfe’de hayatını sürdürmüştür. Hicri 108’de doğmuş, h. 188 senesinde Rî’de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Yezid bin Ebî Ziyad, h. 49 senesinde doğmuş, h. 137’de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Ravinin rivayet ettiği hadisin zayıf olduğu ifade edilmiştir.

Ebu’l- Hakem künyeli Abdurrahman bin Ebî Nuam, h. 99’da vefat etmiş, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

---

¹¹¹ İbn Hanbel, III, 80.

Ebu Said künyeli Said bin Malik bin Sinan bin Abîd bin Sa'lebe bin Abîd bin Hudre bin Avf bin Haris bin Hazrec, Medine'de h. 63'te vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Sahabelerdendir.

Hadis, Ebu Said el- Hudrî, Abdurrahman bin Ebî Nuam, Yezid bin Ebî Ziyad, Cerîr bin Abdülhamid, Osman bin Ebî Şeybe, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bize kadar gelmiştir.

7. Hadis:

”حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ. ح وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ وَوَكِيعٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ“¹¹²

Hadisin Tercümesi:

“Abdullah, Ebu Hayseme'den o da Züheyr bin Harb'den, o da Vekî'den, o da İshak bin İsmail'den o da Ebu Muaviye ve Vekî'den o da Hişam bin Urve'den o da babasından o da Abdullah bin Cafer'den o da Ali bin Ebi Talib'den rivâyetle Ali bin Ebi Talib şöyle demiştir:

Rasullullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

Kadınların en hayırlıları Hatice ve Meryem'dir.”

Hadisin Ravileri:

Ebu Hayseme künyeli Züheyr bin Harb bin Şeddad, h. 160 senesinde doğmuş, Bağdat'ta h. 234'te vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından insanların sadık, sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Sükyân künyeli Vekî' bin Cerrah bin Melih bin Adi bin Fers bin Süfyan bin Amr bin Haris bin Amr, h. 128 senesinde doğmuş, Feyd'de h. 196'da vefat etmiştir. Kûfe'de yaşamıştır. Sîka olarak nitelendirilmiştir.

---

¹¹² İbn Hanbel, I, 116.

Ebu Yakub künyeli İshak bin İsmail, h. 230'da vefat etmiş, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilirken, Ali el-Medînî O'nu zayıf olarak nitelendirmiştir.

Ebu Muaviye künyeli Muhammed bin Hazm, h. 113 senesinde doğmuş, h. 194'te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Munzur, Ebu Abdullah, Ebu Bekir künyeli Hişam bin Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 58'de doğmuş, Bağdat'ta vefat h. 145'de etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Abdullah künyeli Urve bin Zübeyr bin Avvam bin Huveylid bin Esed bin Abdü'l-Izz bin Kays bin Kilab, h. 94'te vefat etmiş, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Ca'fer künyeli Abdullah bin Ca'fer bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim, h. 5 senesinde doğmuş, h. 85 senesinde Mekke'de vefat etmiştir.

Ebu'l Hasan Ebu'l Hüseyin künyeli Ali bin Ebi Talib bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abdu Menaf bin Kays bin Kilab, Kûfe'de h. 40'da vefat etmiştir. Hz. Muhammed'in damadı, sahabelerden, aynı zamanda 4 halifeden biridir.

8. Hadis:

”حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ، قَالَ: كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبَنَ الْإِبِلَ، صَلَحَ نِسَاءُ فُرَيْشٍ، أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ، وَأَرْعَاهُ لِرُوحٍ فِي دَاتِ يَدِهِ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَلَمْ تَرَكَبْ مَرِيْمَ بَعِيرًا قَطُّ،¹¹³

Hadisin Tercümesi:

“Abdürrezzak, Mamer'den o da Zührî'den o da İbn Müseyyeb'den o:

İbni Ebi Hureyre'nin şöyle dediğini söylemiştir: Nebi (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *Deveye binen kadınların en hayırlısı, Kureyş kadınlarıdır, Küçük*

¹¹³ İbn Hanbel, II, 275.

çocuğa karşı en şefkatlisi, kocasına elindeki iş hususunda en riayetkar olanıdır. Ebu Hureyre: Meryem hiç deveye binmemiştir, dedi.”

Bu hadisin şerhini daha önce verdiğimiz için tekrar vermedik.

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyeli Abdü'r-Rezzak bin Hemmâm bin Nafi, h. 126 senesinde doğmuş, h. 211'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Urve künyeli Ma'mer bin Raşid, h. 96 senesinde doğmuş, h. 154'te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından insanların en sadıklarından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Muhammed bin Müslim bin Abîdullah bin Abdullah bin Şihab bin Abdullah bin Haris bin Zühre bin Kilab, Şam ve Medine'de yaşamını sürdürmüş h. 52 senesinde doğmuş, h. 124'te Şagab' da vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Muhammed olarak künyelendirilen Said bin Müseyyeb bin Hazen bin Ebî Vehb Amr bin Aiz bin İmrân bin Mahzum bin Yakza, Hadis âlimleri tarafından sîka imam olarak nitelendirilmiştir. Hicri 17 senesinde doğmuş, h. 92'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Asıl adı Abdurrahman bin Sahr olan Ebû Hureyre, h. 57'de vefat etmiştir, Yemen'de yaşamıştır. Rasulullah'ın Sahabelerinden ve meşhur hafızlardan, sîka diye nitelendirilen biridir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Ebu Hureyre, Said bin Müseyyeb, Muhammed bin Şihab, Ma'mer bin Ebî Amr, Abdürrezzak bin Hemmâm, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bize kadar gelmiştir.

9. Hadis:

”حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُمَرَ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ، عَنْ عَجَلَانَ مَوْلَى الْمُشَمْعَلِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كُلُّ مَوْلُودٍ مِنْ بَنِي آدَمَ يَمْسُهُ الشَّيْطَانُ بِأَصْبُعِهِ، إِلَّا مَرْيَمَ ابْنَةَ عِمْرَانَ، وَابْنَهَا عِيسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ“¹¹⁴

Hadisin Tercümesi:

“İsmail bin Amr, İbni Ebi Zib, o da Aclân’dan o da Ebu Hureyre’den rivâyetle şöyle dedi, Nebi (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *[Ademoğlundan her doğana Şeytan parmağıyla dokunmuştur. Meryem binti İmran ve İsa aleyhimesselem bundan müstesnadır.]*”

Hadisin Ravileri:

Ebu Munzur künyeli, İsmail bin Amr, Bağdat ve Vasıt’ ta yaşamını sürdürmüş, h. 201’de vefat etmiştir, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka ve sadık olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Haris künyeli Muhammed bin Abdurrahman bin Muğire bin Haris bin Hişam bin Şu’be bin Abdullah bin Ebî Kays bin Abdi Ved, Medine ve Kûfe’de yaşamını sürdürmüş, h. 82 senesinde doğmuş, Kûfe’de h. 159’da vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Muhammed künyeli Aclân, Medine’de yaşamış, doğum tarihi, nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka ve sadık olarak nitelendirilmiştir.

Asıl adı Abdurrahman bin Sahr olan Ebû Hureyre, h. 57’de vefat etmiştir, Yemen’de yaşamış, Rasulullah’ın Sahabelerinden ve meşhur hafızlardan, sîka diye nitelendirilen biridir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur.

Hadis, Ebu Hureyre, Aclân Mevla, Muhammed bin Ebî Zîb, İsmail bin Amr, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bize kadar gelmiştir.

Aşağıdaki hadisler yukarıdaki hadisle metin olarak aynı ancak sened olarak farklıdır;

¹¹⁴ İbn Hanbel, II, 289.

”حَدَّثَنَا يَزِيدُ، أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ، عَنْ عَجَلَانَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ مِنْ بَنِي آدَمَ يَمْسُهُ الشَّيْطَانُ بِإِصْبَعِهِ، إِلَّا مَرْيَمَ وَابْنَهَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ“¹¹⁵

Hadisin Tercümesi:

“Yezid, Ebî Zib, o da Aclan’dan o da Ebu Hureyre’den rivâyetle şöyle dedi: Nebi (s.a.v) şöyle dedi. *Ademoğlundan her doğana Şeytan parmağıyla dokunmuştur. Meryem Binti İmran ve İsa aleyhimesselem bundan müstesnadır.*”

Yukarıdaki Hadisi rivayet eden râvîlerden farklı olarak,

Ebu Halid künyeli Yezid bin Harun bin Zâzî bin Sabit, h. 117 senesinde doğmuş, h. 206’da vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

Hadisin bir benzeride;

”حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذَنْبٍ، عَنْ عَجَلَانَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ مِنْ بَنِي آدَمَ يَمْسُهُ الشَّيْطَانُ بِإِصْبَعِهِ، إِلَّا مَرْيَمَ وَابْنَهَا“¹¹⁶

Hadisin Tercümesi:

“Haşım bin Kasım, İbn Ebi Zib, o da Aclan’dan o da Ebu Hureyre’den rivâyetle şöyle dedi: Nebi (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *Ademoğlundan her doğana Şeytan parmağıyla dokunmuştur. Meryem Binti İmran ve İsa aleyhimesselem bundan müstesnadır.*”

Yukarıdaki hadisi rivayet eden ravilerden farklı olarak,

Ebu Nadr künyeli Haşım bin Kasım bin Müslim bin Maksım, Bağdat ve Horasan’da yaşamış, h. 133 senesinde doğmuş, Bağdat’ta h. 207’de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından sîka olarak nitelendirilmiştir.

¹¹⁵ İbn Hanbel, II, 291.

¹¹⁶ İbn Hanbel, II, 320.

10. Hadis:

”حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ، وَحَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَفَاطِمَةُ ابْنَةُ مُحَمَّدٍ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ“¹¹⁷

Hadisin Tercümesi:

“Abdürrezzak, şöyle dedi: Mamer bize haber verdi, o da Katade’den o da Enes’den rivâyetle Nebi (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *Dünya kadınlarının en önemlisi Meryem bintu İmrân, Hatice bintu Huveylid, Fatıma bintu Muhammed ve Fir’av’nın karısı Âsiyedir.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu Bekir künyeli Abdü’r-Rezzak bin Hemmâm bin Nafi, h. 126’da doğmuş, h.211’de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Urve künyeli Ma’mer bin Raşid, h. 96 senesinde doğmuş, h. 154’te vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından insanların en sadıklarından sîka ve hafız olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Hattab künyeli Katâde bin Diâme bin Katâde bin Aziz bin Amr bin Rebîa, Vasıt ve Basra’da yaşamış, h. 61 senesinde doğmuş, Vasıt’ta h. 117’de vefat etmiştir. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka olarak nitelendirilmiştir.

Ebu Hamza ve Ebu Nadr künyeli Enes bin Malik bin Nadr bin Damdame bin Zeyd bin Haram, Basra’da yaşamış ve orada h. 93’te vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Sahabelerden ve Hadimu’n-Nebî’dir.

Hadis, Enes bin Malik, Katâde bin Diâme, Ma’mer bin Ebî Amr, Abdürrezzak bin Hemmâm, Ahmed bin Hanbel kanalıyla bize kadar gelmiştir.

---

¹¹⁷ İbn Hanbel, III, 136.

11. Hadis:

”حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ يَحْيَى فِي حَدِيثِهِ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ. قَالَ ابْنُ جَعْفَرٍ: عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: كَمَلُ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ غَيْرُ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، وَآسِيَةَ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ، وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ، كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ“¹¹⁸

Hadisin Tercümesi:

“Yahya bin Said ve Muhammed bin Cafer şöyle dediler: Şube, Yahya şöyle dedi, Amr bin Mürre bize bildirdi, Ebi Cafer, o da Mürre Hemdâni'den o da Ebi Musa el- Eşâri'den rivâyetle, Nebi (s.a.v) şöyle buyurdu: *Erkeklerden çoğu kemâle ermiştir, Kadınlardan ise Meryem binti İmrân ve Fir'av'nın karısı Âsiye dışında kimse kemâle ermedi. Kadınlardan Âişe' nin fazlı (üstünlüğü), tirit yemeğinin diğer yemeklere fazlı (üstünlüğü) gibidir.*”

Hadisin Ravileri:

Ebu Said künyeli Yahya bin Said bin Ferruh, Basra'da yaşamış, h. 120 senesinde doğmuş, h. 198'de vefat etmiştir. Nerede vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka, hafız ve Sahibu'l-Hadis olarak rivayet edilmiştir.

Ebu Bekir, Ebu Abdullah künyeli Muhammed bin Ca'fer, Basra'da yaşamış h. 193'de vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri tarafından genellikle sîka ve sadık olarak rivayet edilmiştir.

Ebu'l-Bestâm olarak künyelendirilen Şube bin Haccac bin Vird, Hadis âlimleri tarafından sîka, sadık ve sahibu'l-hadis olarak nitelendirilmiştir. Hicri 83'de doğmuş, h. 160 senesinde Basra'da vefat etmiştir.

Ebu Abdullah, Ebu Abdurrahman olarak künyelendirilen Amr bin Mürre bin Abidullah bin Tarık bin Haris bin Selma bin Ka'b, Hadis âlimleri tarafından sîka,

¹¹⁸ İbn Hanbel, IV, 410.

sadık olarak nitelendirilmiş, Zehebî onun hakkında ilk meşhurlardan, ilk bilinenlerden demiştir. Hicri 116 senesinde vefat etmiştir, ne zaman ve nerede doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

Hadiste Mürre el-Hemdani şeklinde ismi geçen Ebu İsmail künyesiyle bilinen Mürre bin Şerahıl, h. 76'da vefat etmiştir. Nerede ve ne zaman vefat ettiğine dair bir bilgi yoktur. Hadis âlimleri kendisini sîka olarak nitelendirmiştir.

Ebu Musa olarak künyelendirilen Abdullah bin Kays bin Selim bin Hadar bin Harb bin Amir bin Atr bin Bekir bin Amir bin Azr bin Vail bin Naciye bin Himâher bin Eşar, Hadis âlimleri tarafından hafızası kuvvetli ve sîka olarak nitelendirilmiştir. Kûfe'de h. 50'de vefat etmiştir. Ne zaman doğduğuna dair bir bilgi yoktur.

2.7. HEYSEMİ, MECMEU'Z-ZEVÂİD'DE GEÇEN HADİSLER

1.Hadis:

”وعن ابن عباس قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
ألا أخبركم بأفضل الملائكة ؟ جبريل عليه السلام وأفضل النبيين آدم وأفضل الأيام يوم الجمعة
وأفضل الشهور شهر رمضان وأفضل الليالي ليلة القدر وأفضل النساء مريم بنت عمران“¹¹⁹

Hadisin Tercümesi:

“İbn Abbas'dan rivayetle, Rasullullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

Meleklerin en efdalinin Cibril aleyhisselam, Nebilerin en efdalinin Âdem aleyhisselam, günlerin en efdalinin Cuma, ayların en efdalinin Ramazan ayı, gecelerin en efdalinin kadir gecesi ve kadınların en efdalinin de Meryem bintu İmran olduğunu size haber vereyim mi?”

¹¹⁹ Heysemi, Cuma Ve Fazileti, 219.

2. Hadis:

”وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
أطعموا نساءكم الولد الرطب فإن لم يكن رطب فالتمر وليس من الشجرة أكرم على الله من
شجرة نزلت تحتها مريم بنت عمران“¹²⁰

Hadisin Tercümesi:

“Rasullullah (s.a.v) şöyle buyurdu: *Kadınlarınız, çocuklarını taze hurma ile doyursun. Allah'ın katında Meryem'in altında doğum yaptığı ağaçtan daha değerli bir ağaç yoktur.*”

3.Hadis:

”وعن ابن عباس قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
سيدات نساء أهل الجنة بعد مريم بنت عمران فاطمة وخديجة ثم آسية بنت مزاحم امرأة فرعون
“¹²¹

Hadisin Tercümesi:

“İbn Abbas dedi: Rasullullah (s.a.v) şöyle buyurdu:
Cennet ehli kadınlarının efendisi Meryem bintu İmrân, Fatıma, Hatice, sonra Firavun'un karısı, Âsiye bintu Mezahim'dir.”

Hadisin benzer bir rivâyeti şu şekildedir:

”عن ابن عباس قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
سيدات نساء أهل الجنة : مريم بنت عمران ثم فاطمة بنت محمد ثم خديجة ثم آسية امرأة فرعون“¹²²

¹²⁰ Heysemi, Taze Hurma, c. 5, s. 48.

¹²¹ Heysemi, Fatıma Binti Rasulillah Menkıbeleri, c.9, s.324.

¹²² Heysemi, Hatice bintu Huveylid'in fazlı, c. 9, s. 358.

Hadisin Tercümesi:

“İbn Abbas’dan rivâyetle Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

Cennet ehli kadınlarının efendileri: Meryem bintu İmran sonra Fatıma bintu Muhammed sonra Hadice sonra Fir’avn’ın karısı Asiye’dir.”

4.Hadis:

”وعن أبي أمامة قال : سمعت النبي صلى الله عليه و سلم يقول لعائشة :

أشعرت أن الله قد زوجني في الجنة مريم بنت عمران وكلثم أخت موسى وامرأة فرعون“

123

Hadisin Tercümesi:

“Ebi Ümâme dedi: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in Âişe’ye şöyle dediğini işittim: *Allah’ın beni Cennette Meryem bintu İmrân, Musa’nın kız kardeşi Gülsüm ve Firavunun hanımı Âsiye ile evlendirdiği haber verildi.*”

Taberani’nin de rivayet ettiği bu hadis, zayıf bir hadistir. Delil olarak kullanılamayacak derecede zayıf olduğu belirtilmiştir. Cennet ve Cehennem gibi ahiret hallerini anlatan bu gibi haberlerin mutlaka sahih hadislerle dayanması gerekmektedir. Bu konuda zayıf bir hadisle amel edilemez.

Hadisin benzer rivâyetleri de şöyledir :

Bu Hadis yukarıdaki hadisle metin olarak aynı sened olarak farklıdır.

”وعن سعد بن جنادة قال : قال رسول الله صلى الله عليه و سلم :

إن الله عز و جل قد زوجني في الجنة مريم بنت عمران وامرأة فرعون وأخت موسى“¹²⁴

¹²³ Heysemi, Meryem ve Âsiye’nin fazlı, c. 9, s. 349.

¹²⁴ Heysemi, Meryem ve Âsiye’nin fazlı, c. 9, s. 349.

Bir benzer hadiste şöyledir:

”وعن أبي رواد قال : دخل رسول الله صلى الله عليه و سلم على خديجة رضي الله عنها في مرضها الذي توفيت فيه فقال لها : بالكره مني الذي أرى منك يا خديجة وقد يجعل الله في الكره خيرا كثيرا أما علمت أن الله عز و جل زوجني معك في الجنة مريم بنت عمران وامرأة فرعون وكلثم أخت موسى ؟ . قالت : وقد فعل الله ذلك يا رسول الله ؟ قال : " نعم " . فقالت : بالرفاء والبنين“¹²⁵

5. Hadis:

”عن عمار بن ياسر قال : قال رسول الله صلى الله عليه و سلم :
لقد فضلت خديجة على نساء أمتي كما فضلت مريم على نساء العالمين“¹²⁶

Hadisin Tercümesi:

“Ammar bin Yasir şöyle dedi:

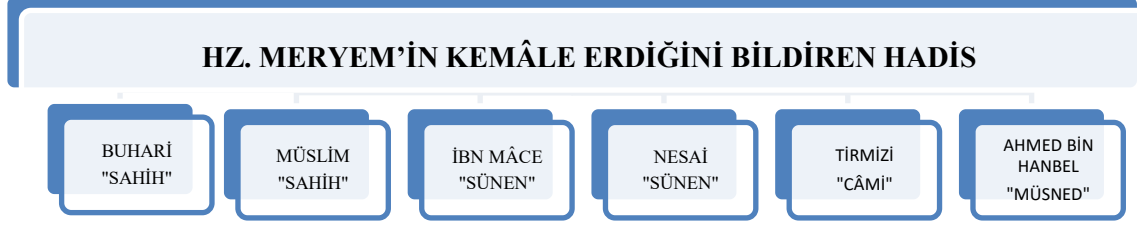
Rasullullah (s.a.v) şöyle dedi: *Hatice'nin ümmetimin kadınlarına fazlı, Meryem'in âlemlerin kadınlarına fazlı gibidir.*”

¹²⁵ Heysemi, Meryem ve Âsiye'nin fazlı, c.9, s.350.

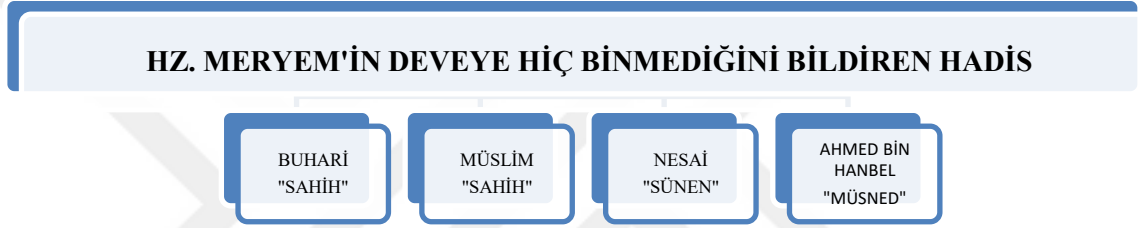
¹²⁶ Heysemi, Hatice bintu Huveylid'in fazlı, c.9, s.357.

Hz. Meryem ile ilgili hadislerin hadis kitaplarındaki dağılımı aşağıdaki şekillerde gösterilmektedir.

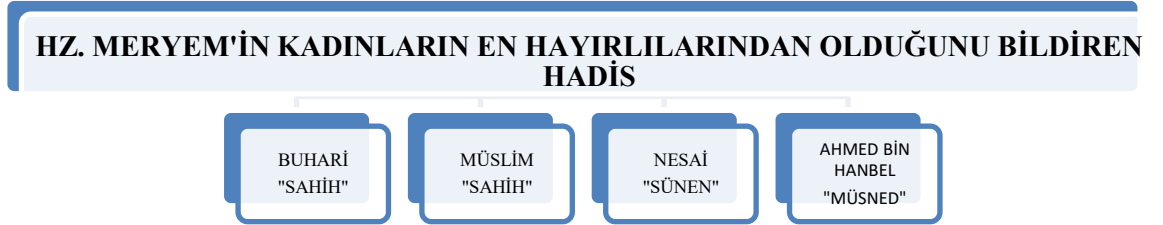
Şekil 1: Konu Dağılımı- Hadis 1

Şekil 2: Konu Dağılımı- Hadis 2

Şekil 3: Konu Dağılımı- Hadis 3

Şekil 4: Konu Dağılımı- Hadis 4

Şekil 5: Konu Dağılımı- Hadis 5

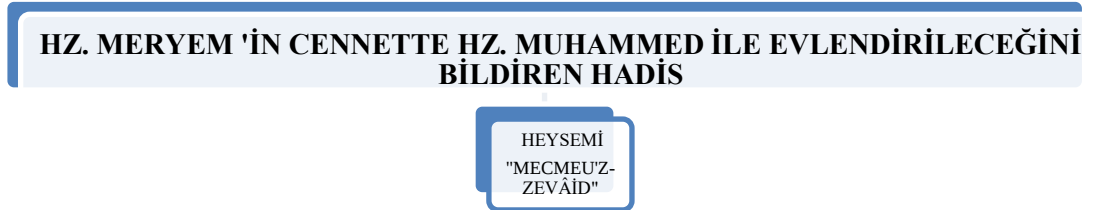
Şekil 6: Konu Dağılımı- Hadis 6

Şekil 7: Konu Dağılımı- Hadis 7

Şekil 8: Konu Dağılımı- Hadis 8

2.6.1. Rivâyetlerin Kütüb-İ Sitte'deki Bölümlere Dağılımı

Kütüb-i Sitte'de Meryem binti İmrân hakkındaki rivâyetlerin sayısı temelde 7 tanedir. Temel hadis kaynaklarının neredeyse tamamında yer alan, birbirinin tekrarı niteliğinde olan bu hadislerde genel olarak Hz. Meryem'in şahsının övüldüğünü görmekteyiz. Bu rivâyetlerin konularına göre dağılımı şu şekildedir;

Buhari, Hz. Meryem ile ilgili iki farklı hadise yer vermiştir;

1. Kemâle erdiğini bildiren hadis. Bu hadis, farklı rivâyet zincirleri ile üç defa zikredilmiştir.
2. Hz. Meryem'in deveye hiç binmediğini bildiren hadis.

Müslim, Hz. Meryem ile ilgili üç farklı hadise yer vermiştir;

1. Hz. Meryem'in en hayırlı kadın olduğunu bildiren hadis.
2. Kemâle erdiğini bildiren hadis.
3. Hz. Meryem'in deveye hiç binmediğini bildiren hadis.

İbni Mâce, Hz. Meryem ile ilgili bir hadise yer vermiştir;

1. Kemâle erdiğini bildiren hadis.

Tirmizi, Sünen'inde üç tane hadise yer vermiştir;

1. Kemâle erdiğini bildiren hadis.
2. Kadınların en hayırlılarından olduğunu bildiren hadis.
3. Dünya kadınlarının en önemlilerinden olması.

Nesai, Sünen'inde birbirinden farklı 6 tane hadise yer vermiştir. Bu hadislerin konuları şöyledir;

1. Kemâle erdiğini bildiren hadis. Nesai bu hadisi iki farklı rivâyet zinciri ile vermiştir.
2. Kadınların en hayırlılarından olduğunu bildiren hadis.
3. Hz. Fatıma'nın, İmrân kızı Meryem hariç, Cennette diğer kadınların efendisi olacağının bildirildiği hadis. Hz. Âişe'nin rivâyet ettiği bu hadis, أَهْلِ بَيْتِي ilâvesiyle ikinci kez zikredilmiştir. Ancak her iki hadisin de rivâyet zinciri aynıdır. Bu hadise benzer bir hadisi de Ümmü Seleme rivâyet etmiştir.
4. Hz. Meryem'in Cennet ehli kadınlarının efendisi olacağının bildirildiği hadis.
5. Bu hadiste Hz. Meryem'in oğlu Hz. İsa'nın, Yahya bin Zekeriyâ ile teyze çocukları olduğunun bildirildiği hadis.

6. Hz. Meryem'in deveye hiç binmediğini bildiren hadis.

Kütüb-i Sitte dışında tezimizde yer verdiğimiz Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inde ve Heysemi'nin Mecmeu'z-Zevâid'in de yer verdiği hadisler ise şunlardır;

Ahmet bin Hanbel, Müsned'inde birbirinden farklı 7 hadise yer vermiştir;

1. Kadınların en hayırlılarından olduğunu bildiren hadis. Bu hadis, dört farklı rivâyet zinciri ile dört defa zikredilmiştir.
2. Cennet ehli kadınlarından birinin de Hz. Meryem olduğunu bildiren hadis.
3. Hz. Meryem'in deveye hiç binmediğini bildiren hadis. Bu hadise de iki kez yer verilmiştir.
4. Cennet ehli kadınlarının efendisi olduğunu bildiren hadis.
5. Şeytanın parmağıyla her doğana dokunduğunu, ancak Meryem binti İmrân ve oğlu hz. İsa'nın bundan müstesna olduğunu bildiren hadis. Bu hadise üç farklı rivâyet zinciri ile üç kez yer verilmiştir.
6. Dünya kadınlarının en önemlilerinden olduğunu bildiren hadis.
7. Hz. Meryem'in kemâle erdiğini bildiren hadis.

Heysemî, birbirinden farklı toplamda 5 hadise yer vermiştir;

1. Hz. Meryem'in kadınların en efdali olduğunu bildiren hadis.
2. Allah'ın katında Hz. Meryem'in altında doğum yaptığı ağaçtan daha değerli bir ağaç yoktur hadisi.
3. Cennet ehli kadınlarının efendisi olduğunu bildiren hadis.
4. Allah'ın hz. Muhammed'i, Cennette evlendireceği hanımlardan birinin de Hz. Meryem olduğunun bildirildiği hadis. Bu hadis benzerleriyle toplamda 3 kez zikredilmiştir.
5. Hz. Hatice'nin ümmetimin kadınlarına fazlî, Meryem'in âlemlerin kadınlarına fazlî gibidir hadisi.

SONUÇ

Hız. Meryem, zühd ve takvâsıyla ön plana çıkmış, iffet sıfatına hâiz bir kişiliğe sahiptir. Yaşamını rabbine ibadetle geçirmiş, ilahi lütuf ve ikramlara nail olmuş sonunda da peygamber annesi olma makamına yükselmiştir. O sadece İslamiyette değil diğer semavi dinlerde de gerek şahsiyeti gerek Hz. İsa'nın annesi olması hasebiyle önemli bir şahsiyet olarak görülmüş, ismi müzelere, şehirlere ve çocuklara verilmiştir. O, babasız çocuk dünyaya getirerek tartışmaların odak noktası haline gelmiştir. Bu sebeptendir ki, sayısız iftiralara ve çirkin ithamlara uğramış, her türlü sıkıntıya maruz kalmış, ancak bu onun peygamber annesi ve örnek bir mü'mine olma rütbesini, şerefini asla lekeleyememiştir. Hristiyan kutsal metinlerinde Hz. İsa ile olan ilişkisi bakımıyla kendisinden bahsedilmiştir. Erkek egemenliğin hâkim olduğu Yahudilik'te ise onun dindar olan ilk kadın olarak görülmesi, bu dindeki önemini anlamak için tek başına yeterli olacaktır.

Hız. Meryem'in dinlerdeki öneminden dolayı onun hakkında pek çok şey söylenmiş, tezler yazılmıştır. Bu önemi sebebiyledir ki hadislerde kemâle erdiği, ümmetin kadınlarına üstün olması hatta -her ne kadar zayıf olsa da- biraz daha ileri gidilerek Hz. Muhammed'in Cennette onunla evleneceği dahi rivâyet edilmiştir. Türk-İslam kültüründe önemli bir yere sahiptir, tefsirlere, edebiyata konu olmuş, adına romanlar yazılmış, vefatı manzum olarak hikâyeleştirilmiştir.

Hız. Meryem ile ilgili hadisler, sahih olarak nitelendirilen temel hadis kitaplarının neredeyse tamamında yer almıştır. Bu rivâyetlerden birçoğu sahihken zayıf olanlar da vardır. Biz bu rivâyetlerden sahih olanları ele aldık. Kütüb-i Sitte olarak isimlendirilen sahih, temel hadis kaynaklarında toplamda birbirinden farklı 7 hadise yer verilmiştir. Birbirinin tekrarı niteliğinde olan bu hadislere baktığımızda Hız. Meryem'in şahsının övüldüğünü görüyoruz.

Hız. Meryem hakkındaki hadislerde öne çıkan özellikler şunlardır;

1. Kemâle erdiğini bildiren hadis,
2. Hız. Meryem'in deveye hiç binmediğini bildiren hadis,
3. En hayırlı kadınlardan olduğu,
4. Dünya kadınlarının en önemlilerinden olması,

5. Hz. Fatıma'nın, İmrân kızı Meryem hariç, Cennette diğer kadınların efendisi olacağının bildirildiği hadis.
6. Cennet ehli kadınlarının efendisi olacağının bildirildiği hadis.
7. Hz. Meryem'in oğlu Hz. İsa'nın, Yahya bin Zekeriyâ ile teyze çocukları olduğunun bildirildiği hadis.

Ahmed bin Hanbel, Müsned isimli eserinde birbirinden farklı toplamda 7 hadise yer verirken, Heysemi ise Mecmeu'z-Zevâid'inde toplamda 5 hadise yer vermiştir. Hz. Meryem ile ilgili en çok dikkati çeken delil olamayacak derecede zayıf görülen hadis ise Hz. Muhammed'in Cennette nikâhlanacağı hanımlardan birinin de Hz. Meryem olduğunun bildirildiği hadis olmuştur.

KAYNAKÇA

Adam, Baki. “**Yahudiliğin Hıristiyanlığa ve İslam’a Bakışı**”, Dinler Tarihi Araştırmaları-I, 1998, Ankara, Dinler Tarihi Derneği Yayınları

İbnü’l-Esîr, el-Cezerî. **el-Kâmil Fi’t-Târîh Tercümesi**, çev. Abdullah Köşe, Bahar yayınları, İstanbul, 1989.

Avcı, Hatice. **Kur’an’dan İffet Örnekleri: Hz. Meryem ve Hz. Yusuf**, (Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2012.

Ay, Mahmut. **İşarî Tefsirlerde Hz. Meryem**, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2011.

Erzincan, Tuğba. “Mihrap”, **İslam Ansiklopedisi**, DİA, Ankara, 2005.

Güler, Ümmühan. **İncil Ve Kuranda Hz. Meryem’in Doğumu Ve Hamileliği Süreci**, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2018.

Harman, Ömer Faruk. “Meryem”, **İslam Ansiklopedisi**, DİA, Ankara, 2004.

Hatipoğlu, Haydar. **Sünen-i İbni Mâce Tercüme ve Şerhi**, Kahraman Yayınları, 1982.

Hatipoğlu, İbrahim. “**Şube bin Haccac**”, İslam Ansiklopedisi, DİA, İstanbul, 2010.

İbn Kesîr. **Hadislerle Kur’an-ı Kerim Tefsîri**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1984.

İbn Sa’d, Ebu Abdillâh Muhammed el-Basrî. **Tabakât’ü-l Kübrâ**, Dâr-ı Sader, Beyrut, 1958.

Kandemir, M. Yaşar. “**Amr b. Mürre**”, İslam Ansiklopedisi, DİA, İstanbul, 1991.

Kandemir, M. Yaşar. “**Ümmü Hânî**”, İslam Ansiklopedisi, İstanbul, DİA, 2012.

Karaman, Hayreddin. **Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.

Razi, Fahreddin. **Mefâtîhu'l-Gayb, Tefsir-i Kebir**, Akçağ Yayınları, Ankara, 1989.

Sayar, Süleyman. **Prof. Dr. Günay Tümer'e Göre Hristiyanlık ve İslâm'da Hz. Meryem** Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt.7, Sayı.7, 1998, S.401.

Tabbâra, Afif Abdulfettah. **Kur'ân'da Peygamberler ve Peygamberimiz**, İstanbul, 1998.

Taberî, İbn Cerir. **Câmiu'l Beyân Fi Tefsir'il-Kur'ân**, Hisar Yayınevi, İstanbul, 1996.

Tekcan, Münevver. **Hakîm Ata'nın Hz. Meryem Kitabı**, Beşir Kitabevi, İstanbul, 2008.

Tümer, Günay. **Hristiyanlıkta ve İslâm'da Hz. Meryem**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1997.

Uzuner, Saliha Gülnur. **Katolik Mezhebine Göre İsa'nın Annesi Meryem**, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2015.

Yazır, Elmalılı Hamdi. **Hak Dini Kur'ân Dili**, Azim Dağıtım, İstanbul.

Yitik, Ali İhsan. **Hız. Meryem ve Efes**, Tibyan Yayıncılık, İzmir, 2001.

Yücel, Ahmet. **"Sika"**, İslam Ansiklopedisi, DİA, İstanbul, 2009.

ez-Zehabî, Şemsüddîn Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed. **Siyeru A'lâmi' Nübelâ**, Müessesetü'r-Risâle, thk. Şuayb Arnaût, 1985.